

3J.1.3 PCS Ontwerp

Gericht op een interventie voor
OBIC

13-12-2021

Jairam, C. (645762), Jiawan, C.
(632096) & Sigarlaki, A. (632679)

ROSWJEUGDVTA

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Vraagdefinitie.....	4
2.1 Aanleiding.....	4
2.2 Doelen (extern en intern).....	7
2.3 Centrale begrippen kort uitgewerkt.....	8
2.4 Stakeholderanalyse: invloed en belangen.....	10
2.5 Op te leveren (deel)producten.....	15
2.6 Vraagstelling.....	16
3. Programma van Eisen.....	17
3.1 Randvoorwaarden.....	17
3.2 Functionele eisen/wensen.....	18
3.3 Gebruikerswensen.....	19
3.4 Ontwerpbeperkingen.....	20
4. Ontwerpscenario's.....	22
4.1 Werkzame factoren.....	22
4.2 Scenario 1.....	23
4.3 Scenario 2.....	25
4.4 Feedback op de scenario's/ voor- en nadelen per scenario.....	25
5. Ontwerp.....	28
5.1 Uiteindelijke keuze voor het ontwerp.....	28
5.2 Check aan het PvE.....	28
5.3 Uitwerking van het ontwerp.....	29
6. Literatuurlijst.....	32
7. Bijlagen.....	37
7.1 Bijlage 1: Interviews met ouders.....	37
7.2 Bijlage 2: De zeven stappen van het OBIC-traject.....	42
7.3 Bijlage 3: Interview met Stichting Klimkoord.....	43
7.4 Bijlage 4: Stellingen en vragen bij de spiegelbeeldoefening.....	45
7.5 Bijlage 5: Vragen bij het groepsgesprek met de ouders.....	47
7.6 Bijlage 6: Projectaanpak (proces).....	48
7.7 Bijlage 7: Selectie van bronnen (mondeling/schriftelijk): zoektocht en selectiecriteria.....	54
7.8 Bijlage 8: Feedbackverwerking.....	70

1. Inleiding

Vanuit de opleiding Social Work hebben we de opdracht gekregen om voor een opdrachtgever, OBIC-ouderbegeleiding, een ontwerp te maken dat op hun hulpvraag aansluit. Hierbij moeten we laten zien dat we door het maken van een interventie de kwaliteit van de sociale opvoedomgeving van jeugdigen kunnen verbeteren. Met de input van verschillende betrokkenen is er een interventie ontworpen aan de hand van de werkzame factoren van effectieve interventies. Hierbij is er oog geweest voor de empowerment van de doelgroep en het versterken van de Pedagogische Civil Society (PCS).

Voor OBIC-ouderbegeleiding is een ontwerp gemaakt naar aanleiding van de volgende hulpvraag: 'Hoe kan OBIC ouders van kinderen (6 t/m 14 jaar) met ADHD/autisme inzicht geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan zij deel uitmaken?' Om dit ontwerp vorm te geven, zijn we aan de hand van fasen te werk gegaan.

De uitwerking begint bij de vraagdefinitie. Hierin wordt ingegaan op de achtergrond van OBIC-ouderbegeleiding en de inleving in de situatie van de doelgroep. Ook worden de belangen van de stakeholders weergegeven met de kansen en risico's in de opvoed- en opgroeiomgeving. Daarnaast wordt de begeleidingsvorm van OBIC-ouderbegeleiding uitgelegd en er is literatuuronderzoek gedaan naar bestaande oplossingen. Vervolgens volgt het Programma van Eisen. Hierin zijn de randvoorwaarden, de functionele eisen/wensen, de gebruikerswensen en de ontwerpbepalingen uitgewerkt.

Op basis daarvan zijn er ontwerpscenario's bedacht. Nadat we hier feedback op hebben gekregen van de stakeholders, de medestudenten en de leerwerkplaatsbegeleider, is er een keuze gemaakt voor een definitief ontwerp. Bij het definitief ontwerp komt de interventie naar voren. Er wordt uitgelegd waarom er voor dit ontwerp is gekozen, hoe het ontwerp wordt vormgegeven in de praktijk en hoe dit aansluit op het Programma van Eisen.

Tot slot kan er in de tekst worden verwezen naar bijlagen. Deze zijn aan het einde van het ontwerp bijgevoegd. Naast de interviews met belangrijke stakeholders, is hier onder andere te vinden hoe we gebruik hebben gemaakt van betrouwbare en relevante bronnen en op welke manier we verkregen feedback inhoudelijk hebben verwerkt. Ook is de projectaanpak hierin te vinden.

2. Vraagdefinitie

2.1 Aanleiding

Achtergrond

OBIC is opgericht door een aantal zorgprofessionals die in het werkveld merkten dat er beperkingen waren in het systeem, waardoor gezinnen niet de begeleiding kregen die ze nodig hadden. Bij het oplossen van problemen werd er voornamelijk gekeken naar de symptomen van het probleem, die bestreden moesten worden. Een gevolg hiervan was, bijvoorbeeld bij kinderen die problematisch gedrag vertonen, dat de signalen die kinderen gaven onvoldoende begrepen werden. Ook leidde het vaak tot medicalisering. Er was sprake van een kindgerichte aanpak bij problemen binnen de jeugdzorg: Er wordt moeilijk gedrag bij het kind geconstateerd, dus het probleem ligt bij het kind en moet worden opgelost. Doordat het probleem werd bekeken vanuit het kind, was het lastig om ouders mee te nemen in het veranderingsproces. De zorgprofessionals hadden de behoefte om ook naar het persoonlijke ontwikkelingsproces van de ouders te kijken. Therapeutische technieken gericht op de ouders moesten worden geïntegreerd met begeleidingstechnieken gericht op het kind. Er wordt dus bij OBIC eerst de tijd genomen om te begrijpen wat er bij de ouders en het familiesysteem gebeurt. Daarna wordt er stapsgewijs en op een gestructureerde manier gekeken naar de beste aanpak op maat (OBIC, 2021).

OBIC staat voor 'Out of the Box, Into your Centre'. De gedachte hierachter is dat mensen verschillende normen en overtuigingen hebben (boxen). Deze krijgen ze vanuit de familie en de cultuur mee en kunnen botsen met de boxen van anderen. Een ouder kan bijvoorbeeld de overtuiging hebben dat een kind moet luisteren wanneer een ouders iets vraagt en dat een goede ouder niet boos wordt. Zulke overtuigingen kunnen houvast geven, maar ook voor stress en vermoeidheid zorgen. Vooral wanneer een andere ouder andere overtuigingen heeft. Door uit je box te stappen, kun je aansluiten bij de behoeftes binnen het gezin en kan er meer harmonie en wederzijds begrip in het gezin gebracht worden. Tijdens het OBIC-traject leren ouders om kijken naar wat op een bepaald moment goed is voor het kind. Daarnaast leren ouders om meer te leven naar wat goed is voor zichzelf (centrum). Doordat ouders soms bezig zijn met de ander, verliezen ze zichzelf. Bij het OBIC-traject wordt ernaar gestreefd om alle gezinsleden in hun eigen kracht te zetten en een grotere mate van (emotionele) onafhankelijkheid en een liefdevolle verbinding te realiseren (OBIC, 2021).

Inleving in de situatie van de doelgroep

OBIC werkt met ouders die last hebben van stress en/of vermoeidheid en strijd/spanning ervaren vanwege de gedragsproblemen van hun kind(eren). Bij OBIC zijn het vaak gezinnen waarbij er gedragsproblemen en gezinsdynamieken zijn ontstaan die de gezinnen veel energie kosten. De ouders kunnen hier moeilijk verandering in brengen, zelfs al zouden ze diverse opvoedtrainingen hebben gedaan. Hierbij gaat het om gezinnen met kinderen die ADHD en autisme gerelateerde problematiek hebben. Daarnaast zijn er ouders of toekomstige ouders, die aan de hand van hun persoonlijke ontwikkeling willen groeien in hun ouderschap en hun

relatie willen verdiepen, die met het begeleidingstraject bij OBIC starten (OBIC, 2021). Volgens het Autismehuis (z.d.) zijn ouders vaak moe van alles wat autisme met zich meebrengt. Ook kunnen ouders zich een slechte ouder voelen, spanning ervaren in de relatie met de partner en andere kinderen uit het gezin kunnen onder de situatie lijden. De ouders die bij het Autismehuis terechtkomen, hebben vaak het idee dat ze alleen maar brandjes aan het blussen zijn en dat ze niet meer verder komen. Verder geeft ten Brink (2010) aan dat ouders van kinderen met ADHD vaak emotionele problemen kunnen hebben, zoals gevoelens van paniek, woede, frustratie, gevoelens van onmacht en falen en wanhoop.

Ook vanuit contact met een aantal ouders die bij OBIC begeleiding hebben (gehad), is naar voren gekomen wat hun situatie is (zie bijlage 1). De ene ouder had een dochter met een lichte vorm van autisme en ervaarde veel stress en spanning door de problematiek van het kind. Een andere ouder stond regelmatig stijf van de spanning, vanwege de verhoogde alertheid wanneer de zoon woedeaanvallen kreeg. Er konden momenten zijn dat de zoon bijvoorbeeld ineens een bank kon optillen. Dat kon voor stress/spanning zorgen bij de ouder.

Vraag/behoefte doelgroep

Aan de hand van de visie en missie van OBIC wordt eerst vanuit het perspectief van OBIC duidelijk wat de vraag/behoefte van de doelgroep is.

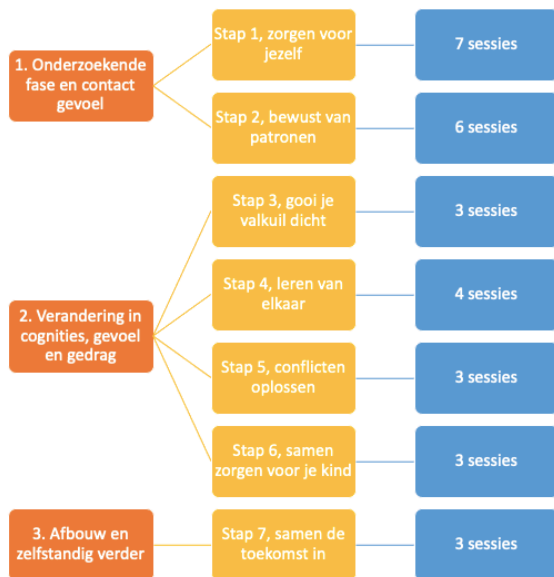
De visie van OBIC is dat probleemgedrag van kinderen een uiting is van meer diepgaande en complexe problematiek binnen een gezin of de omgeving. OBIC gelooft dat kinderen ons iets te vertellen hebben en van nature goedgezin zijn. De missie van OBIC is om meer harmonie in gezinnen te brengen, zodat zowel kinderen als ouders zich begrepen, gezien en geliefd voelen (OBIC, 2021). De ouders die bij OBIC begeleid worden, hebben dus de behoefte dat hun kinderen, maar ook de ouders zelf, zich gezien, begrepen en geliefd voelen.

Daarnaast is er vanuit contact met een aantal ouders die bij OBIC begeleiding hebben (gehad), naar voren gekomen wat hun behoeften zijn (zie bijlage 1). Zo gaf een ouder aan dat het gezin tegen problemen aanliep waarbij er patronen te zien waren. Wat die problemen en patronen waren, wilde de ouder het liever niet over hebben. De ouderbegeleider gaf het gezin duidelijkheid in hoe de ouders met de problematiek om konden gaan. Ook al is het niet bekend wat de problematiek was, het was wel te zien dat de ouder de behoefte had om te leren omgaan met de problematiek van het kind. In een ander gezin gaf de ouder aan dat er thuis vaak ruzies waren. Het kind werd vaak emotioneel en had last van woedeaanvallen, waaruit ruzies ontstonden. De ouders hadden de behoefte aan hulp, zodat de problematiek binnen het gezin aangepakt kon worden. De ouder had al het inzicht dat ouders ook deel uitmaken van de problematiek binnen het gezin. Deze ouder had de behoefte om aan de slag te gaan met zichzelf, om zo te leren omgaan met de problematiek. De andere ouder had daarentegen meer behoefte aan concrete handvatten om met de problematiek om te gaan.

Vanuit het contact met de ouders is dus naar voren gekomen dat zij voornamelijk behoefte hebben aan het leren omgaan met de (onderliggende) problematiek binnen het gezin.

Begeleidingsvorm

Hieronder wordt beschreven hoe OBIC zich inzet om in de behoefte van de doelgroep te voorzien. Volgens OBIC (2021) bestaat de OBIC-ouderbegeleiding uit drie fases. De fases zijn onderverdeeld in zeven stappen (zie Afbeelding 1). Tijdens het doorlopen van de stappen wordt er aan drie doelen gewerkt: Innerlijke harmonie (ouders zelfinzicht bieden, omgaan met eigen emoties en zorgen voor zichzelf), harmonie in het gezin (leren van elkaar, conflicten constructief met elkaar leren oplossen) en opvoeden met inzicht (educatieve fase, oefenen met opvoedingsvaardigheden op maat). In bijlage 2 zijn de zeven stappen kort toegelicht.

Afbeelding 1. De drie fases met zeven stappen van het OBIC-traject. Overgenomen uit *De Vorm* van OBIC, 2021 (<https://www.obic-ouderbegeleiding.nl/ouders/>). Copyright 2021, OBIC.

Ook in deze stappen staat centraal dat er eerst stil moet worden gestaan bij de ouders, voordat er gekeken wordt naar de problemen binnen het gezin. Tijdens een gesprek met opdrachtgever Marnix van Rossum kwam naar voren dat het soms lastig is om het model te gebruiken en ouders aan te zetten om naar zichzelf te kijken en mee te werken. Ouders hebben vaak het idee dat het probleem bij de ander ligt. OBIC wil echter de ouders motiveren om te werken aan de eigen persoonlijke ontwikkeling. OBIC wil graag de ouders horen in hun last en motiveren tot verandering. Vanuit OBIC is er dan ook de wens om ouders inzicht te geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan de ouders deel uitmaken. Voor hoe dit vorm te geven, zouden zij graag een ontwerp zien.

Bestaande oplossingen

Er zijn verschillende organisaties die ouderbegeleiding aanbieden. Er zijn echter enkele organisaties die eerst naar de ouders kijken, voordat er wordt gekeken naar de problematiek van het kind. De Praktijk voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie (2021) heeft als uitgangspunt voor de ouderbegeleiding om aan te sluiten bij de vragen die ouders hebben en de ontwikkelingsmogelijkheden van het kind. Hierbij wordt de ouderbegeleiding geboden in de

vorm van opvoedondersteunende ouderbegeleiding en therapievolgende ouderbegeleiding. Bij beiden wordt gekeken naar wat het kind nodig heeft. Ook Yulius (2021) is er om ouders te ondersteunen bij het verwerken en accepteren van de diagnose van het kind. Ze leren hoe ze met de aandoening van hun kind kunnen omgaan. In dit geval wordt er ook gekeken naar wat het kind nodig heeft. Zorg Andersom (2021) is een organisatie die wel eerst naar de ouders kijkt. Zij bieden ouders een driedaagse training aan om ouders te leren om beter voor zichzelf te zorgen. Het idee erachter is dat ouders beter voor hun kind kunnen zorgen, wanneer ze ook voor zichzelf zorgen. Hierbij wordt er onder andere ook stil gestaan bij de (vaak onbewuste) belemmerende overtuigingen die ouders hebben en die worden dan vertaald in positieve overtuigingen. Alleen is het verschil met het OBIC-traject dat de training uit drie dagen bestaat en het met acht deelnemers tegelijkertijd is. Bij OBIC wordt een gezin individueel begeleid en voor een langere tijd. Ook weten de ouders bij Zorg Andersom al dat ze beter voor hun kind kunnen zorgen als ze beter voor zichzelf zorgen, omdat dit het doel van de training is.

2.2 Doelen (extern en intern)

Naar aanleiding van de achtergrond en de werkwijze van OBIC, de doelgroep en de wens van OBIC kan gekeken worden naar welke doelen er worden bereikt met het ontwerp.

Intern doel

OBIC kan ouders van kinderen (6 t/m 14 jaar) met ADHD/autisme inzicht geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken.

Extern doel

Eerder werd de missie/visie van OBIC al beschreven. De visie was dat probleemgedrag van kinderen een uiting is van meer diepgaande en complexe problematiek binnen een gezin of de omgeving. Zo maken de ouders ook deel uit van de problematiek en dynamiek. De missie was om meer harmonie in gezinnen te brengen, zodat zowel kinderen als ouders zich begrepen, gezien en geliefd voelen. Door ouders inzicht te geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken, begrijpen de ouders dat ze eerst met zichzelf aan de slag moeten. Hierdoor worden de ouders meer gemotiveerd om met zichzelf aan de slag te gaan, om vervolgens de problematiek in het gezin aan te pakken, zodat er weer harmonie in gezinnen wordt gebracht. Het extern doel wordt dan ook het volgende:

OBIC kan het ontwerp bij het OBIC-traject inzetten om ouders van kinderen (6 t/m 14 jaar) met ADHD/autisme inzicht te geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan zij deel uitmaken.

2.3 Centrale begrippen kort uitgewerkt

Inzicht

Bij de doelen staat dat ouders ‘inzicht’ moeten krijgen in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken. In een gesprek met Marnix van Rossum is naar voren gekomen wat er met inzicht wordt bedoeld. Er zijn verschillende oorzaken voor het moeilijke gedrag dat kinderen laten zien of waarom het niet goed gaat binnen een gezin, niet alleen een DSM-diagnose van ADHD en autisme. Volgens het Nederlands Jeugdinstituut (2021a) is een negatieve spiraal tussen kenmerken of gedrag van een kind en de reactie van de omgeving daarop de belangrijkste verklaring voor het ontstaan van gedragsproblemen. De omgeving reageert negatief op probleemgedrag, het probleemgedrag verergert hierdoor en dat leidt weer tot negatieve feedback. Negatieve interacties tussen ouders en hun kinderen spelen een belangrijke rol in dit proces. Ouders moeten bij kinderen met een sterk temperament bijvoorbeeld vaker reageren op agressief, dwars of dwingend gedrag. De ouders moedigen dit gedrag ongewild aan, wanneer ze hieraan toegeven. Als dit vaak gebeurt, kunnen ouders zich meer ergeren aan het ongewenste gedrag en meer stress ervaren. Hierdoor geven ouders voornamelijk aandacht aan het ongewenste gedrag en minder aan gewenst gedrag. Bij het kind roept dit dan weer probleemgedrag op en zo ontstaat er een vicieuze cirkel. Volgens de Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming (2019) kunnen gedragsproblemen bij kinderen blijven bestaan, wanneer ouders het als persoon moeilijk hebben. Ouders kunnen bijvoorbeeld last hebben van impulsiviteit, innerlijke onrust of een depressieve stemming. Ook kunnen ouders relatieproblemen hebben. Opvoeden wordt hierdoor lastiger en gedragsproblemen blijven bestaan. Er zijn verschillende factoren die gedragsproblemen kunnen veroorzaken en/of in stand houden. Met inzicht wordt dus bedoeld, alles wat meer oorzaken en verklaringen kan geven van de problematiek in een gezin, buiten de DSM-diagnose van het kind om. De ouder gaat begrijpen dat er meerdere oorzaken zijn waardoor er problematiek in een gezin ontstaat. OBIC wil hierbij voornamelijk de ouders duidelijkheid geven over dat de emotieregulatie en de manier van reageren en denken van ouders een bepalende invloed heeft, zodat de ouders gemotiveerd zijn om daaraan te werken.

ADHD

Voor het ontwerp is het ook van belang om te weten wat ADHD is en wat een kind met ADHD van een ouder nodig heeft. Volgens de Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming (2018) wordt ADHD in de DSM-5 gezien als een aandacht deficiëntie/ hyperactiviteit stoornis. Het hoort bij de neurobiologische ontwikkelingsstoornissen. Bij ADHD is er een hardnekkig patroon van onoplettendheid en/of hyperactiviteit-impulsiviteit, waardoor de ontwikkeling en het dagelijks functioneren in een bepaalde mate wordt belemmerd. Voorbeelden van gedragskenmerken bij ADHD zijn: moeilijk stil kunnen blijven zitten, overdreven veel praten, zichzelf moeilijk kunnen afremmen en moeilijk blijvend de aandacht kunnen richten. Bij ouder- en kind interventies komt naar voren wat ouders kunnen doen om met het ongewenst gedrag van hun kind om te gaan. Het is van belang dat ouders gewenst gedrag bij hun kind uitlokken door structuur te bieden en goede instructies te geven. Gewenst gedrag kan versterkt worden door beloningen, complimenten en positieve aandacht. Daarnaast

is het belangrijk om ongewenst gedrag te negeren, disciplineringsmaatregelen toe te passen en kinderen een time-out te geven, om ongewenst gedrag te verminderen.

Autisme

Volgens Blanken, Clijsen, Garenfeld, te Paske en van Piere (2016) is de autismespectrumstoornis (ASS) een aangeboren stoornis die beperkingen kan opleveren in allerlei vormen tijdens alle levensfasen en op alle levensterreinen. De beperkingen kunnen verschillend zijn. Zo kan iemand met autisme zich volledig afsluiten voor contact met anderen, alleen contact zoeken om de eigen behoeften kenbaar te maken of er kan sprake zijn van het ontbreken van wederkerigheid in een gesprek. Bijvoorbeeld wanneer een kind in een gesprek de ander niet hoort, maar wel zijn eigen verhaal vertelt. Voor mensen met ASS is het lastig om het gedrag van de ander te interpreteren. Grapjes kunnen bijvoorbeeld letterlijk opgevat worden. Daarnaast houden mensen met ASS zich vaak vast aan bepaalde routines, starre patronen en ze klampen zich vaak vast aan bepaalde gewoonten en volgordes in handelingen. Een kleine verandering in de omgeving kan al voor paniek zorgen, doordat ze er naar verlangen dat dingen hetzelfde blijven. Ook hebben mensen met ASS bepaalde denkpatronen die hen beschermen tegen te veel prikkels en de buitenwereld controleerbaar maken. Een ander aspect is dat er problemen worden ervaren met informatieverwerking: trage informatieverwerking, moeite met het schakelen tussen situaties, moeite met het verwerken van non-verbale informatie en overgevoeligheid voor bepaalde prikkels. Verder kunnen gedragsproblemen, persoonlijkheidsproblematiek en angsten optreden. Volgens de Nederlandse Vereniging voor Autisme (z.d.) zijn de volgende punten belangrijk voor ouders die een kind met ASS hebben: duidelijke structuur, voorspelbaarheid en communicatie, alert zijn op overbelasting van het kind, realistische eisen aan het kind stellen, straffen, alsdan waarschuwingen vermijden en koel blijven.

Problematiek en dynamiek

Zoals in de visie van OBIC al naar voren kwam, wordt probleemgedrag van kinderen gezien als een uiting van meer diepgaande en complexe problematiek binnen een gezin of de omgeving. Bij stap 2 in het OBIC-traject was te zien dat de oorzaken en dynamieken van problemen dan ook tijdens de begeleiding met de ouders in kaart gebracht en aangepakt wordt. De problematiek is hiervoor al gedeeltelijk beschreven, maar hieronder wordt het beschreven in relatie tot de dynamiek van gezinnen. Eerder kwam naar voren dat gedragsproblemen ontstaan door een wisselwerking tussen ouders en kinderen. Emotieregulatie en de manier van reageren en denken van ouders hebben een bepalende invloed. Het is dan ook van belang om te weten waar het gedrag/gevoel van ouders vandaan kan komen. Er wordt hierbij vaak gekeken naar het verleden van de ouders en naar de opvoeding die ze van hun eigen ouders hebben gekregen. Volgens van Twist (2020) signaleren sociaal professionals regelmatig dat bepaalde problematiek bij meerdere generaties terugkomt. Wanneer overdracht van problemen zich in minimaal drie generaties herhaalt, wordt dit intergenerationele overdracht genoemd. Ouders kunnen dus bepaalde gevoelens en opvattingen uit hun verleden hebben meegenomen naar de opvoeding van hun eigen kinderen. Deze emoties en gedragingen kunnen bijdragen aan de problematiek binnen het gezin.

Zo beschrijven Jessurun en Warring (2018) in de uitgangspunten van de systeemtheorie dat een systeem een geheel is van acties en reacties en het niet mogelijk is om een deel te isoleren en als belangrijker te beschouwen dan de andere delen, een deel als oorzaak van een bepaalde gebeurtenis te zien en een deel te verklaren zonder alle gegevens en hun samenhang te kennen. Gekeken naar de problematiek in een gezin kan het probleemgedrag van het kind niet als centrale oorzaak worden gezien, zonder ook te kijken naar de samenhang met de gezinsleden. Het gedrag en gevoel van de ouders, hangt namelijk samen met het gedrag van het kind, zoals eerder al beschreven.

Hierbij komt dat een verandering in een deel, elk ander deel beïnvloed en daarmee ook het geheel (Jessurun & Warring, 2018). In systemen waarbij mensen zijn betrokken is er sprake van een open evenwicht. In een stabiele situatie is er sprake van een constante stroom van input en output. Wanneer een onderdeel in het systeem verandert, zullen in het systeem verschuivingen optreden, waarbij alle deelnemers betrokken zijn. Wanneer ouders leren hun emoties te reguleren en anders te denken of te voelen, zal dat invloed hebben op hoe het kind zich voelt en gedraagt. Uiteindelijk zal het geheel dan ook veranderen.

Wanneer ouders van kinderen met ADHD/autisme die bij OBIC terechtkomen dit inzicht krijgen en begrijpen wat hun eigen aandeel is, zullen ze meer gemotiveerd zijn om zich in te zetten bij het OBIC-traject.

2.4 Stakeholderanalyse: invloed en belangen

Nu de aanleiding en doelen van het ontwerp bekend zijn, kan er gekeken worden naar de stakeholders. Een stakeholder is een belanghebbende. Het is een partij die een bepaald belang heeft bij een vraagstuk of probleem. Stakeholders worden in kaart gebracht met behulp van een stakeholdersmap. Hierin worden de primaire en secundaire stakeholders genoemd. De primaire stakeholders hebben een direct belang bij het ontwerp en de secundaire stakeholders hebben indirect belang bij het ontwerp. De stakeholders kunnen op de volgende manieren geïdentificeerd worden: wie de stakeholders zijn, inzicht hebben over de invloed van de stakeholders op het ontwerp en kennis over de betrokkenheid van de stakeholders (Zorg voor Beter, z.d.).

Alle belanghebbenden

De primaire en secundaire stakeholders zijn schematisch hieronder weergegeven.

Primaire Stakeholders	Secundaire Stakeholders
OBIC	Andere gezinsleden
Ouders die een OBIC-traject volgen	Stichting Klimkoord
Kinderen met ADHD/autisme	

Om een goed beeld te krijgen wat de belangen van de stakeholders zijn, wordt het belang van iedere stakeholder hieronder schematisch weergegeven.

Stakeholders	Belangen
OBIC	Als de ouders van tevoren inzicht hebben gekregen en begrijpen dat zij deel uitmaken van het probleem, dan zullen zij zich gemotiveerd voelen om naar zichzelf te kijken en de problemen aan te pakken. Zo werkt het OBIC-traject uiteindelijk beter. Het OBIC-traject richt zich vooral op de ouders, dus zou het voor OBIC handiger zijn als de ouders van tevoren goed geïnformeerd zijn over hun aandeel in het begeleidingstraject (persoonlijke communicatie, 25 september 2021).
Ouders die een OBIC-traject volgen	Het ontwerp zorgt ervoor dat de ouders meer inzicht krijgen in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan zij deel uitmaken. Er zijn ouders die zelf innerlijke onrust ervaren, maar vaak zijn er ook andere factoren die een rol spelen waardoor ouders stress ervaren. Deze factoren kunnen een rol spelen in het voortbestaan van gedragsproblemen bij de kinderen (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2019). Door te reflecteren komen de ouders erachter waar hun emoties vandaan komen en hoe deze van invloed zijn op de opvoeding van hun kind(eren). Verschillende ouders gaven aan dat ze achteraf fijn vonden om erachter te komen hoe hun eigen verleden invloed heeft op de opvoeding van hun kinderen (persoonlijke communicatie, 24 november 2021).
Kinderen met ADHD/autisme	Als de ouders gaan reflecteren op zichzelf, zicht krijgen op hun eigen handelingen in de opvoeding en hiermee aan de slag gaan, waardoor ze lekkerder in hun vel gaan zitten, heeft dit ook effect op het kind. Er ontstaat meer begrip voor het kind en er is meer rust in het gezin. Het veilig en vrolijk opgroeien van kinderen, neemt verschillende positieve effecten met zich mee. Een van de voordelen is dat kinderen relaties kunnen aangaan met anderen en een goede band kunnen opbouwen met leeftijdsgenoten. De kinderen krijgen een groter empathisch vermogen en kunnen op een bepaalde leeftijd zelfredzaam worden (Centrum voor Jeugd en Gezin Kennemerland, z.d.).
Andere gezinsleden	Als de ouders inzicht hebben in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken, waardoor het OBIC-traject beter zal lopen en er weer harmonie in het gezin ontstaat, dan hebben de andere gezinsleden hier ook profijt

	van. Bovendien kunnen de ouders de andere gezinsleden dan ook informeren over hoe er met het kind met ADHD/autisme moet worden omgegaan.
Stichting Klimkoord	De cliënten van OBIC worden geworven via Stichting Klimkoord. Stichting Klimkoord brengt ouders in contact met OBIC, als zij denken dat het OBIC-traject bij de hulpvraag van de ouders aansluit. Dit ontwerp kan dan ook in het belang van Stichting Klimkoord zijn. Stichting Klimkoord zou al kunnen verwijzen naar het ontwerp, zodat ze een inschatting kunnen maken over in hoeverre ouders aan zichzelf willen werken. Hierdoor kan Stichting Klimkoord vaker ouders koppelen aan OBIC.

Krachtenveldanalyse

In een krachtenveldanalyse worden de verschillende stakeholders, de betrokkenheid van de stakeholders, de invloed van de stakeholders en de onderlinge relaties in kaart gebracht. Bij de krachtenveldanalyse is ervoor gekozen om de kansen en bedreigingen van alle belanghebbenden in kaart te brengen. Met de informatie die de betrokkenen uitwisselen, kan er een ontwerp gemaakt worden dat passend is. Hieronder zijn deze kansen en bedreigingen schematisch weergegeven. Er zijn ook kansen en risico's in de opgroei- en opvoedingomgeving van het gezin. Deze komen ook in dit schema aan bod.

Stakeholders	Kansen	Bedreigingen
OBIC	Dit ontwerp zorgt ervoor dat de ouders die worden gekoppeld aan OBIC in het voortraject al weten over de werkwijze van OBIC. Dat er veel wordt ingegaan op zelfreflectie en dat de ouders weten dat zij aan zichzelf zullen moeten werken. De ouders die hier akkoord mee gaan, zijn dan ook gemotiveerd om het begeleidingstraject op zo een manier door te lopen.	Voor OBIC kan het lastig zijn om na te gaan wanneer zij het ontwerp inzetten, bij Stichting Klimkoord of bij het OBIC-traject. Wanneer OBIC de taak van Stichting Klimkoord overneemt, zetten ze het ontwerp in voordat het OBIC-traject start. Dit kan ervoor zorgen dat het OBIC-traject langer duurt. Bovendien kan het voorkomen dat de ouders dan alsnog niet willen meedoen. Daarnaast kan COVID-19 een bedreiging vormen. Wanneer het

		ontwerp bijvoorbeeld online zal moeten plaatsvinden vanwege de maatregelen, is het de vraag of de ouders dan gemotiveerd zijn om hieraan mee doen.
Ouders	De ouders worden niet op een negatieve wijze beoordeeld over hun opvoedvaardigheden. In tegendeel raken zij gemotiveerd en werken zij mee aan het OBIC-traject. De ouders zien het nut in van zelfreflectie en wat voor voordelen het kan hebben in de opvoeding.	Ouders hebben vaak niet door dat er ook problemen bij zichzelf spelen, waardoor ze onderdeel zijn van het probleem. Ze kunnen dan weerstand opbouwen, wat het lastiger maakt om hulp te bieden. Voor sommige ouders is de opvoedbelasting hoog. Machtsc conflicten tussen kinderen en hun ouders zijn normaal. Sommige ouders zwichten voor het gedrag van hun kinderen en moedigen ze hiermee zonder dat ze het door hebben ongewenst gedrag aan. Als dit vaak gebeurt, neemt de kans toe dat het jonge kind ongewenst gedrag vaker vertoont. Het gevolg is dat de ouders meer stress krijgen (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2019). Vaak beseffen de ouders niet dat hun gedrag ervoor kan zorgen dat het kind zich op een bepaalde manier gedraagt. Ouders hebben zelf niet door of willen niet door hebben dat zij onderdeel uitmaken van het probleem. Dat maakt het lastiger voor de hulpverleners om aan de slag te gaan met zulke gezinnen.

<p>Kinderen</p>	<p>Dit ontwerp moet ervoor zorgen dat er ook naar het kind gekeken wordt en niet alleen naar de ouders. Als de ouders gemotiveerd aan de slag gaan met het OBIC-traject, kan het een positief impact hebben op de sfeer binnen het gezin.</p> <p>Een van de ouders die een positieve kijk had op zelfreflectie, gaf aan dat de kinderen ook merkten dat de ouders hun gedrag hadden aangepast tijdens het OBIC-traject. Dit werd als positief ervaren. De kinderen hadden op een gegeven moment door dat de ouders niet meer reageerden op het ongewenst gedrag. Dit zorgde ervoor dat de kinderen hun gedrag op een positieve manier hadden aangepast (persoonlijke communicatie, 24 november 2021).</p>	<p>De omgevingskenmerken die een rol spelen bij jongeren met gedragsproblemen zijn minimale ouderlijke sensitiviteit die samen gaan met onveilige hechting (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2019). Kinderen die veilig gehecht zijn aan hun ouders, weten dat zij op hen kunnen rekenen en ontwikkelen voldoende zelfvertrouwen. Een onveilige hechting zorgt er bijvoorbeeld voor dat de kinderen weinig sociale vaardigheden kunnen ontwikkelen (Nederlands Jeugdinstituut z.d.-a). Wanneer er sprake is van een onveilige hechting in een gezin, kunnen de kinderen met gedragsproblemen het gevoel hebben dat zij niet kunnen terugvallen op hun ouders. Dit kan een bedreiging zijn voor de kinderen als er in het ontwerp alleen de aandacht wordt gericht op de ouders en niet de kinderen.</p>
<p>Andere gezinsleden</p>	<p>Het opvoeden van kinderen met ADHD en autisme is niet makkelijk. Het vergt veel energie. Vaak genoeg zijn de ouders heel lang bezig met het kind en hebben zij weinig vrije tijd. Als de ouders meer zullen gaan reflecteren op zichzelf en zodoende grip krijgen op hun eigen handelen, kunnen</p>	

	<p>zij de andere gezinsleden ook meer informatie geven over de problematieken in het gezin.</p> <p>Voldoende uitleg geven aan de andere gezinsleden over de stoornissen, zorgt ervoor dat ze meer begrip zullen tonen. Het gedrag wordt dan aanvaardbaar en zij leren ermee om te gaan. Dit zorgt er ook voor dat de kinderen vreugde kunnen ervaren tijdens het spelen met het gezinslid dat een stoornis heeft (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.-b).</p>	
Klimkoord	<p>Dit ontwerp kan voor belang zijn voor Stichting Klimkoord om een goede 'match' te vinden voor OBIC. Zij kunnen dit ontwerp gebruiken voor de ouders die zich aanmelden. Als de ouders zich niet beoordeeld voelen en graag willen meewerken, is het voor Stichting Klimkoord makkelijker om hen te verwijzen naar OBIC.</p>	<p>Maakt klimkoord geen gebruik van de informatie uit het ontwerp, kan het zo zijn dat er ouders worden verwezen die niet voldoende gemotiveerd zijn om mee te doen aan het begeleidingstraject van OBIC. Dit kan bij de ouders voor ontevredenheid en minder vertrouwen zorgen in de zorgaanbieder.</p>

2.5 Op te leveren (deel)producten

Aan de opdrachtgever worden de vraagdefinitie, het programma van eisen, de ontwerpscenario's, het concept ontwerp en het definitief ontwerp opgeleverd. Het definitief ontwerp is hierbij het eindproduct. Bij de verschillende (deel)producten is het van belang om de volgende vragen te beantwoorden:

- Wat is het probleem en wat zal er met het ontwerp worden bereikt?
- Wie zijn de belanghebbenden bij het ontwerp?

De bovenstaande deelvragen zijn eerder al uitgewerkt.

- Wat zijn de wensen, verwachtingen en eisen vanuit betrokkenen waaraan het ontwerp moet voldoen?
- Welke verschillende ontwerpscenario's zijn er voor het ontwerp?
- Hoe kan OBIC ouders van kinderen (6 t/m 14 jaar) met ADHD en autisme inzicht geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken?

2.6 Vraagstelling

De laatste vraag bij de op te leveren (deel)producten is de vraag waarop het ontwerp antwoord zal geven. Het is het eindproduct dat antwoord geeft op de vraag. De centrale ontwerpvrage wordt dan ook:

Hoe kan OBIC ouders van kinderen (6 t/m 14 jaar) met ADHD/autisme inzicht geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan zij deel uitmaken?

De manier waarop te werk wordt gegaan om deze centrale ontwerpvrage te kunnen beantwoorden is te vinden in de projectaanpak (zie bijlage 6).

3. Programma van Eisen

Het is tot zover bekend waarvoor het ontwerp nodig is en wie daar belang bij heeft. Voordat er ontwerpscenario's kunnen worden gemaakt, is het nog van belang om de eisen, wensen, voorwaarden en beperkingen in kaart te brengen. Hieronder is dan ook het Programma van Eisen te vinden, waarin de bovenstaande punten zijn uitgewerkt.

3.1 Randvoorwaarden

Visie

Volgens Werken aan projecten (z.d.) moet een ontwerp passen bij de visie van de organisatie waarvoor het ontwerp wordt gemaakt. Het ontwerp zal uiteindelijk worden gebruikt door de zorgprofessionals die bij OBIC werkzaam zijn. Het is dan ook belangrijk dat het ontwerp bij de visie van OBIC past. Zoals eerder al naar voren kwam, gaat OBIC ervan uit dat probleemgedrag bij kinderen een uiting is van meer diepgaande en complexe problemen binnen een gezin. OBIC richt zich vanuit deze visie eerst op de ouders en het gezinssysteem om zodoende stapsgewijs harmonie in het gezin te brengen (OBIC, z.d.-a). Een voorwaarde is dan ook dat het ontwerp aansluit bij deze visie en de ouders inzicht geeft in deze diepgaande en complexe problemen binnen een gezin.

Respect voor de manier van opvoeden

Een andere voorwaarde waar het ontwerp aan moet voldoen, is dat er rekening gehouden moet worden dat de ouders zich niet beoordeeld zullen voelen. De vraag vanuit opdrachtgever Marnix van Rossum was hoe zij de ouders inzicht kunnen geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan zij deel uitmaken. Voor de ouders kan het confronterend zijn dat ze ook een aandeel hebben in de problematiek. Eerder werd al beschreven dat ouders van kinderen met ADHD/autisme vaak emotionele problemen hebben, zoals gevoelens van onmacht en falen. Als de ouders dan ook nog horen dat ze eerst naar zichzelf moeten kijken, kunnen zij zich beoordeeld voelen. Het is dus van belang dat het ontwerp zodanig wordt vormgegeven dat de ouders zich niet afgekeurd voelen wanneer ze starten met het OBIC-traject. Daarnaast staat in de beroepscode voor de jeugd- en gezinsprofessional dat de hulpverlener respect heeft voor de opvoedingsvisie van de ouders, zolang het niet in strijd is met de wet (BPSW, 2017). Bovendien staat in artikel 5 van het kinderrechtenverdrag: 'Rol van de ouders bij ontwikkeling kind' dat de ouder de wettelijke en primaire verantwoordelijkheden voor het kind dragen en dat de overheid dit moet respecteren en ondersteunen (Kinderrechten.nl, z.d.). Een voorwaarde voor het ontwerp is dan ook dat het zodanig wordt vormgegeven dat dit recht van de ouders niet ontnomen wordt en de ouders zich niet beoordeeld voelen.

Inzet professional voor de doelgroep

Verder is het een voorwaarde dat het ontwerp zal worden uitgevoerd door een sociaal werker jeugd, voor de doelgroep jeugd. OBIC werkt namelijk vaak met ouders van kinderen die een

diagnose van ADHD of autisme hebben. Er werd eerder aangegeven dat deze ouders gevoelens van stress, vermoeidheid, strijd en spanning ervaren. Het is dan ook belangrijk dat het ontwerp wordt uitgevoerd door professionals die kennis en ervaringen hebben om op de juiste manier om te gaan met deze ouders. Deze professionals hebben kennis over kinderen met ADHD en autisme en weten hoe ze om moeten gaan met deze kinderen en hun ouders.

COVID-19

Als laatste is het een voorwaarde dat het ontwerp zodanig wordt vormgegeven, dat er rekening wordt gehouden met de huidige coronamaatregelen. In de tweede week van november 2021 waren de besmettingen en sterfgevallen vanwege COVID-19 sterk toegenomen. Sinds 24 november 2021 is het weer verplicht om 1,5 meter afstand te houden en de basisregels te volgen (RIVM, 2021). Bij het maken van een ontwerp zal er dan ook rekening moeten worden gehouden met deze maatregelen.

3.2 Functionele eisen/wensen

OBIC

Om achter functionele eisen/wensen te komen is er in eerste instantie gekeken naar wat OBIC uiteindelijk wil. Het ontwerp moet namelijk functioneel zijn voor hen.

De opdrachtgever Marnix van Rossum wil dat ouders meer inzicht krijgen in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken. Dat is dan ook wat het eindresultaat moet zijn. De doelen zijn behaald wanneer ouders meer gemotiveerd zijn voor het OBIC-traject. Het ontwerp is succesvol wanneer ouders zich inzetten tijdens het OBIC-traject, waarmee ze aangeven dat ze de samenhang beter willen begrijpen. Het meten of de doelen zijn behaald, kan door te toetsen in hoeverre ouders eerst instemmen om aan het OBIC-traject deel te nemen en in hoeverre dit na het ontwerp gebeurt (persoonlijke communicatie, 25 september 2021).

Empowerment en Pedagogische Civil Society (PCS)

Een andere eis is dat het ontwerp vernieuwend moet zijn en expliciet de empowerment kan bevorderen van de kinderen en hun opvoeders. Volgens Movisie (2016) wordt er met empowerment bedoeld dat de ander in de eigen kracht wordt gezet en zelfredzaam is. Daarnaast moet het ontwerp een bijdrage leveren aan het versterken van de PCS. Volgens Bolt (2017) zijn in een goed functionerende pedagogische gemeenschap burgers betrokken en bereid om in hun eigen sociale netwerk en in het publieke domein verantwoordelijkheid rond het opgroeien en opvoeden van kinderen te nemen. De pedagogische gemeenschap wordt gevormd door ouders, kinderen/jongeren en buurtbewoners, familieleden, leraren, geloofsgemeenschappen, sportcoaches en lokale ondernemers. Het versterken van sociale netwerken rondom gezinnen en kinderen is van belang, omdat wederkerige steun een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van opvoeding en ontwikkeling (De Winter, Horjus & Kesselring, 2012).

3.3 Gebruikerswensen

OBIC

Vanuit OBIC is er de wens dat het ontwerp ingezet kan worden, voordat het OBIC-traject begint. In de stakeholdersanalyse kwam naar voren dat OBIC de cliënten via Stichting Klimkoord ontvangt. OBIC wil echter ook buiten Stichting Klimkoord cliënten werven. Hiervoor kan het ontwerp dan ook gebruikt worden. Het ontwerp moet dus zodanig vormgegeven worden, dat het al voor het OBIC-traject ingezet kan worden. Bij voorkeur voor of tijdens het intakegesprek (persoonlijke communicatie, 22 november 2021).

Ouders die een OBIC-traject volgen

Vanuit de ouders kwamen verschillende wensen naar voren (zie bijlage 1). Zo gaf een ouder aan dat het gezin van Stichting Klimkoord het advies had gekregen om een OBIC-traject te volgen. Ze vonden echter dat ze meer informatie hadden kunnen krijgen. Tijdens het eerste gesprek werd het wel duidelijker wat er van de ouders verwacht werd. Ze moesten even wennen aan het idee, maar toen het bezonken was, zagen ze de potentie ervan in. De ouders hadden dus de behoefte om goed van tevoren geïnformeerd te worden over wat ze kunnen verwachten en even de tijd te krijgen om het te laten bezinken (persoonlijke communicatie, 15 november 2021). Een andere ouder gaf aan dat ze zich kon voorstellen dat het confronterend en lastig kan zijn voor andere ouders om naar zichzelf te kijken. Ze zag bij haar partner namelijk ook dat hij verwachtte dat ze concrete handvatten zouden krijgen om met de gedragsproblemen van hun kind om te gaan en dat het niet nodig zou zijn om naar zichzelf te kijken. Ze hadden de behoefte dat het aan het begin van het OBIC-traject voor de ouders al duidelijk was wat de verwachtingen waren. Ook hadden ze de wens dat er van tevoren tegen de ouders gezegd zou worden dat ze moeten weten waar ze aan beginnen en dat ze zelf ook aan de slag moeten om naar zichzelf te kijken. Hierbij vonden ze het belangrijk dat de ouders niet het gevoel krijgen dat ze het zelf allemaal niet goed doen. Ze zouden het dus fijn vinden als er ook positieve dingen genoemd worden die wel goed gaan en dat er begrip wordt getoond voor de situatie. Je bouwt zo vertrouwen op (persoonlijke communicatie, 24 november 2021).

Stichting Klimkoord

Vanuit Stichting Klimkoord was er indirect een behoefte merkbaar (zie bijlage 3). Gezinnen komen via jeugdteams of via een huisartsverwijzing bij Stichting Klimkoord terecht. Tijdens een intakegesprek wordt beoordeeld welke zorgverlener het meeste bij het gezin past. Als dat OBIC is, wordt de werkwijze van OBIC besproken en wordt er kennisgemaakt met OBIC. Stichting Klimkoord staat alleen niet inhoudelijk stil bij het inzicht geven aan de ouders over hun eigen aandeel in de problematiek. Soms is er dan ook twijfel bij de ouders en komen de ouders tijdens het traject erachter of de begeleidingsstijl bij het gezin past (persoonlijke communicatie, 29 november 2021). Het zou voor Stichting Klimkoord dan ook fijn zijn als de ouders voor het traject al weten wat ze te wachten staat en dat ze begrijpen dat het belangrijk is om ook naar het eigen aandeel in de problematiek te kijken. Zo kunnen de ouders gemotiveerd deelnemen aan het OBIC-traject. Stichting Klimkoord wil tenslotte de gezinnen aan de juiste zorgverleners koppelen.

3.4 Ontwerpbeperkingen

Ouders die een OBIC-traject volgen

Een eerste ontwerpbeperking is dat er tijdens het eerste gesprek met de opdrachtgever werd gezegd dat contact met ouders niet mogelijk zou zijn. Dit zou komen vanwege de privacy van de ouders, maar ook vanwege een tekort aan interesse voor deelname aan interviews. Na het tweede gesprek met de opdrachtgever is er toch een mogelijkheid gevonden om wel in contact te komen met 2 à 3 ouders (persoonlijke communicatie, 8 oktober 2021). Ondanks dat een aantal ouders spreken beter is dan niets, zou het alsnog een ontwerpbeperking kunnen zijn. Het ontwerp is gericht op de ouders en het is dan ook van belang dat de wensen van zo veel mogelijk ouders in kaart worden gebracht, zodat het ontwerp hier goed op kan aansluiten.

Privacy van ouders en kinderen

Een andere ontwerpbeperking is dat de ouders die deelnemen aan een interview niet open genoeg zijn waardoor de gesprekken oppervlakkig blijven. Dit kan komen doordat ouders niet alles willen vertellen, omdat ze het niet fijn vinden dat hun verhaal in het ontwerp komt te staan. Het is voor het in kaart brengen van de wensen en behoeften wel nodig dat er diepgang in een gesprek zit. Wanneer ouders niet open zijn, komen de wensen en behoeften niet goed in beeld en wordt het lastig om het ontwerp hierop aan te sluiten.

Daarnaast zal er ook rekening gehouden moeten worden met welke informatie er gebruikt wordt in het ontwerp. Om de privacy van de ouders te waarborgen, is ervoor gekozen om de belangrijkste aspecten uit het verhaal te beschrijven.

COVID-19

Zoals eerder beschreven, zijn de coronamaatregelen weer aangescherpt. Hierdoor wordt het lastiger om af te spreken met andere organisaties, maar ook met ons als groep. Om toch in contact te blijven met elkaar en met de organisaties, zullen er online meetings gehouden moeten worden. Een nadeel hiervan is dat het contact minder persoonlijk wordt en de drempel voor de ouders hoger ligt om persoonlijke ervaringen te delen.

Agenda groepsgenoten

In onze groep heeft iedereen een eigen agenda. We hebben het allemaal druk met zowel school, werk als andere persoonlijke zaken. Het is dan ook een uitdaging om met elkaar momenten te vinden waarop te elkaar kunnen spreken/kunnen afspreken. Hierdoor zou er vertraging kunnen oplopen in het vormgeven van het ontwerp.

Beschikbare tijd

Als laatste kan het een beperking zijn dat er maar 15 weken beschikbaar zijn om het ontwerp vorm te geven. Hier komt bij dat er tussendoor ook nog andere toetsen ingepland staan, wat ook veel tijd en aandacht kost. Dit kan ervoor zorgen dat er minder tijd is om meer verdiepend onderzoek te doen en iedereen te kunnen contacten die we willen spreken voor het ontwerp. Niet iedereen heeft namelijk binnen de gestelde periode voor het ontwerp tijd om contact te hebben.

Toetsomvang

Het verslag mag maximaal 10.000 woorden omvatten. Door alle onderzoeken en uitwerkingen kan het zijn dat wij de woordlimiet zullen overschrijden. Hierdoor zijn wij dan genoodzaakt stukken te schrappen en te filteren.

4. Ontwerpscenario's

Naar aanleiding van de vraagdefinitie en het Programma van Eisen kunnen er ontwerpscenario's worden vormgegeven. Er worden hieronder twee ontwerpscenario's beschreven, met een aantal voor- en nadelen per scenario.

4.1 Werkzame factoren

Voordat de ontwerpscenario's gemaakt kunnen worden, is er nog een stap nodig. Dat is het toepassen van effectieve interventies en werkzame factoren. Volgens het Nederlands Jeugdinstituut (2021b) bestaan effectieve interventies uit algemeen werkzame factoren en kernelementen. Algemeen werkzame factoren zorgen voor effectief werken bij elke vorm van hulp en bij elk probleem. Voorbeelden hiervan zijn: het waarborgen van de kwaliteit van de uitvoering van de hulp, overeenstemming tussen hulpverlener en jongere, kind of ouder over de aanpak en doelen en de kwaliteit van de samenwerking tussen de jongere, het kind of de ouder. Kernelementen zorgen voor effectieve hulp bij een specifieke vorm van hulp of een specifiek probleem. Zo is een kernelement dat kind, ouders en leerkrachten leren herkennen hoe boosheid ontstaat en zich ontwikkelt, voor een kind met weinig controle over boosheid. Daarnaast is monitoren een kernelement. Wanneer de gedragsproblemen van een jongere erger worden door de vriendenkring die overlast veroorzaakt, helpt het om ouders tips te geven over hoe er toezicht kan worden gehouden op de vrijetijdsbesteding van het kind. Het combineren van algemeen werkzame factoren en kernelementen zorgt ervoor dat preventie, hulp en ondersteuning effectief is.

Er is gezocht naar verschillende interventies, waaruit aspecten zijn gehaald die gebruikt zullen worden voor de ontwerpscenario's. Deze interventies zijn gezocht via de databank effectieve jeugdinterventies. Hierbij werd er gefilterd op leeftijd, onderwerp en erkenningsniveau. De gevonden interventies zijn Incredible Years en BPTG-G. Vanuit deze interventies is de inspiratie ontstaan voor een video en een praatgroep die later als ontwerpscenario's beschreven zullen worden. De werkzame factoren zullen wel alvast beschreven worden. Hierbij zullen de interventies aan elkaar gekoppeld worden, omdat de interventies op elkaar aansluiten.

Een werkzame factor is dat het aansluit bij de motivatie van ouders (Van Yperen, van der Steege, Addink & Boendermaker, 2010). Door bijvoorbeeld een video te laten zien of door de ouders te laten deelnemen aan een praatgroep, beiden met ervaringsdeskundige ouders, zullen de ouders de ervaringen te zien krijgen van ouders die het OBIC-traject (deels) hebben afgerond of er nog aan gaan beginnen. De ouders krijgen een duidelijk beeld van wat hen te wachten staat en leren begrijpen waarom het kijken naar hun eigen aandeel in de problematiek belangrijk is. Door andere ouders in beeld te brengen, kan de motivatie van ouders vergroot worden.

Een andere werkzame factor is dat ouders herkenning en steun krijgen en dat het netwerk van de ouders verbreed wordt. Er zijn verschillende effecten bij het hebben van contact met lotgenoten: een beter zelfgevoel, wederzijdse ondersteuning en het verkrijgen van kennis en vaardigheden (Distelbrink, de Gruijter & Oudenampsen, 2008). Er kwam eerder naar voren dat ouders van kinderen met ADHD en autisme gevoelens van falen kunnen hebben. Door ouders te verbinden met andere ouders die hen erkenning kunnen geven, kunnen de ouders meer zelfvertrouwen en vertrouwen in de begeleiding krijgen. Deze ouders zien namelijk dat ze niet de enige zijn die gevoelens van stress, falen en onmacht ervaren.

De professionaliteit vanuit de behandelaar is ook een werkzame factor. OBIC bestaat onder andere uit een groep van gediplomeerde psychologen-, orthopedagogen- en gezinsbegeleiders. Zij hebben allemaal werkervaring en een SKJ-registratie (OBIC, z.d.-b).

4.2 Scenario 1

Ontwerp

De spiegelbeeldoefening is ontstaan doordat er in gesprekken met de opdrachtgever en de ouders naar voren kwam, dat de kinderen niet bij het intakegesprek aanwezig zijn. Dit vonden we wel van belang, aangezien OBIC zich richt op ouders van kinderen die ADHD of autisme hebben. De missie was dat ouders en kinderen zich begrepen, geliefd en gezien voelen. Om dit te creëren is het ook van belang om te weten wat de behoeften van het kind zijn. Een manier om de ouders inzicht te geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken, is dan ook door een spiegel voor hun gezicht te houden. Deze spiegel is het kind. Het idee is om de kinderen stellingen voor te leggen die te maken hebben met hun gevoel en met de opvoeding die ze krijgen (zie bijlage 4). Aan de hand van smileys (zie Afbeelding 2) geven de kinderen aan in hoeverre de stelling op hen betrekking heeft. Het gebruik van smileys is voor een kind een laagdrempelige en speelse manier om te antwoorden.

Afbeelding 2. Smileyborden voor de spiegelbeeldoefening. Overgenomen uit *Smiley face satisfaction emoticon happiness smile feedback scale* van Shutterstock, 2021 (<https://www.shutterstock.com/nl/image-vector/smiley-face-satisfaction-emoticon-happiness-smile-1587487075>). Copyright, 2003-2021, Shutterstock, Inc.

De reacties van het kind op de stellingen kunnen confronterend zijn voor de ouders, vooral als dit meteen in het eerste gesprek gedaan wordt. Daarom zal er na de spiegelbeeldoefening een video worden laten zien, waarin de ouders onder andere erkenning krijgen. In de video zal inhoudelijke uitleg worden gegeven over wat het aandeel van de ouders kan zijn in de problematiek binnen een gezin. Deze informatie zal gegeven worden door ouders die het OBIC-traject al (deels) hebben afgerond. Deze ouders hebben namelijk het inzicht al en hebben het proces al doorlopen. Ook zullen de eigen ervaringen van de ouders in de video terugkomen. Aan het einde van de video wordt een aantal contactgegevens gedeeld van ouders die de andere ouders willen steunen tijdens het traject. Zo kunnen de ouders ervaringen met elkaar delen en elkaar advies geven. De inhoudelijke informatie is belangrijk, omdat de ouders dan leren begrijpen waarom de eigen manier van denken of gebeurtenissen uit het verleden invloed hebben op de problematiek. Hierbij is het belangrijk om de informatie al in het begin te geven, omdat dat past bij de gebruikerswensen die in het Programma van Eisen staan vermeld.

De spiegelbeeldoefening en de video zullen plaatsvinden tijdens het intakegesprek met de ouders. Het OBIC-traject begin daarna namelijk meteen met de fase innerlijke harmonie, waarbij er naar de individuele levens en gevoelens van de ouders wordt gekeken. De ouders weten hierna wat ze te wachten staat en zullen gemotiveerd zijn om zich volledig in te zetten bij de stappen van de begeleiding.

Interventie

Zoals eerder beschreven, is de ontwerpscenario gebaseerd op aspecten uit bestaande interventies. Een van deze interventies is de interventie Incredible Years.

Deze interventie is erkend als effectief volgens sterke aanwijzingen. Incredible Years is een groepstraining voor ouders van kinderen met een oppositioneel opstandige of antisociale gedragsstoornis, of met het risico die te ontwikkelen. De aanpak is om in groepsverband ouders opvoedvaardigheden aan te leren en te leren om ongewenst gedrag te verminderen. De ouders leren hierbij voornamelijk van elkaar. Zo worden er videobeelden besproken, worden er rollenspellen gedaan en wordt er telefonisch contact onderhouden (Nederlands Jeugdinstuut, 2019a). Het aspect van contact houden met andere ouders is dan ook meegenomen in deze ontwerpscenario. In deze effectieve interventie houden de ouders tussen de sessies door contact met elkaar. In dit ontwerpscenario worden contactgegevens getoond van de ouders die in de video te zien waren. Wanneer de ouders dan behoefte hebben aan meer informatie of ervaringen willen uitwisselen, kunnen de ouders op eigen initiatief contact opnemen met deze ouders.

De werkzame factor voor de spiegelbeeldoefening was dat het zorgt voor motivatie bij de ouders. Wanneer ouders een beeld krijgen over hoe hun kind zich echt voelt, kan dit een motivatie zijn om te veranderen en met zichzelf aan de slag te gaan. Ook zorgt het voor een aanpak op maat. De ouders kunnen samen met OBIC kijken naar opvoedstijlen of therapie sessies die passen bij de situatie.

De werkmethode van de spiegelbeeldoefening is gebaseerd op de Child Outcome Rating Scale. Dit is een schaal met vier items die de perceptie van een cliënt met problemen beoordeelt en het

bereiken van doelen tijdens therapeutische behandelingen beoordeelt (Greenspace Mental Health, 2021).

4.3 Scenario 2

Ontwerp

In dit ontwerpscenario is het de bedoeling dat ouders voordat ze met het OBIC-traject starten, in een praatgroep bij elkaar komen om ervaringen met elkaar te delen. Opvoeden is een lastige taak. Ouders zijn over het algemeen geen opgeleide psychologen of pedagogen, maar als ze dat wel waren zou het nog steeds een lastige taak zijn (OBIC, 2021). Tijdens een praatgroep kunnen ouders met elkaar in gesprek gaan over hun eigen ervaringen. Bij de werkzame factoren kwam al naar voren dat lotgenotencontact positieve effecten kan hebben. Het is de bedoeling dat de ouders inzicht krijgen in hun eigen aandeel in de problematiek door te praten met lotgenoten. De ouders komen zo erachter dat ze niet de enige zijn en ze zullen zich dan ook niet beoordeeld voelen. Ook kunnen de ouders op deze manier meer kennis opdoen. Tijdens de praatgroep is er namelijk een OBIC-professional aanwezig die de gesprekken zal leiden. De professional kan zijn kennis en vaardigheden inzetten om ouders te laten nadenken over hun eigen jeugd. Zo laat de professional een aantal afbeeldingen zien met de volgende vraag: Welke afbeelding spreekt je aan en zegt iets over de eigen jeugd? Elke ouder krijgt dan de kans om hier iets over te vertellen en op elkaar te reageren. Aan het einde van de praatgroep hebben de ouders een idee over hoe het OBIC-traject gaat verlopen. Ze worden getriggerd en weten wat ze kunnen verwachten tijdens het OBIC-traject.

Interventie

Dit ontwerpscenario is gebaseerd op een bestaande interventie: Behavioral Parent Training Groningen – groep (BPTG-G). Dit is een groepstraining gericht op gedragstherapie voor ouders van kinderen met ADHD en gedragsproblemen, bestaande uit twaalf bijeenkomsten. Tijdens de training krijgen de ouders kennis over de problematieken van hun kind. Hierbij krijgen de ouders oefeningen, worden ervaringen uitgewisseld en er vinden groepsdiscussies plaats. De groepstraining wordt gegeven met het doel dat ouders minder stress en problemen ervaren binnen de opvoeding. Deze interventie in combinatie met routinezorg is effectiever dan alleen maar routinezorg (Nederlands Jeugdinstituut, 2019b). Tijdens de bijeenkomsten van de Behavioral Parent Training Groningen- groep komen ouders bij elkaar om ervaringen met elkaar te delen. Ook leiden de bijeenkomsten tot nieuwe inzichten bij de ouders. Deze aspecten uit de interventie zijn dan ook gebruikt bij dit ontwerpscenario.

4.4 Feedback op de scenario's/ voor- en nadelen per scenario

Elk ontwerpscenario heeft zijn voor- en nadelen. Hieronder staan deze weergegeven.

Scenario 1 - Spiegelbeeldoefening en video intake

Voordelen:

- De spiegelbeeldoefening is laagdrempelig voor het kind. De reactie op de stelling vereist geen diepgang of volledige zinnen. De smileys uiten letterlijk het gevoel van het kind.
- De werkrelatie tussen hulpverlener en cliënt wordt niet bedreigd. Doordat de hulpverlener erbuiten staat, kunnen de ouders zich niet direct beoordeeld voelen door de hulpverlener.
- Ouders krijgen inzicht in hoe de opvoeding de relatie met het kind en de gevoelens van het kind beïnvloedt.
- De ouder worden gemotiveerd om naar zichzelf te kijken en aan zichzelf te werken om uiteindelijk een fijne en veilige gezinssituatie te creëren.
- De video leidt tot erkenning en informatie van buitenaf.
- Door het zien/horen van de ervaringen van andere ouders, zien de ouders dat ze niet de enige zijn die tegen problemen aanlopen.
- De ouders krijgen een beeld van wat ze te wachten staat.

Nadelen:

- Kinderen zijn loyaal naar hun ouders, dus het zou kunnen voorkomen dat ze sociaalwenselijke antwoorden zullen geven wanneer de ouders erbij zitten.
- Ouders kunnen meteen reageren op de antwoorden van het kind. Zo kunnen de ouders meteen uitleggen waarom ze de reactie van het kind wel of niet terecht vinden, waardoor het gevoel van het kind genegeerd wordt.

Scenario 2 – Praatgroep voor ouders

Voordelen:

- Ouders kunnen zich beter voelen, doordat ze zich herkennen in de verhalen van de andere ouders. Een praatgroep vergroot het welbevinden van de mens. Mensen voelen zich over het algemeen gehoord en ondersteund en dat zorgt ervoor dat mensen goed geïnformeerd zijn over hun eigen conditie (Distelbrink, de Gruijter & Oudenampsen, 2008).
- Het zelfvertrouwen van de ouders kan omhooggaan en de ouders kunnen gemotiveerd raken, doordat de ouders als lotgenoten de ervaringen met elkaar delen.

Nadelen:

- Vanwege de coronamaatregelen zou de praatgroep mogelijk online moeten plaatsvinden. Een nadeel hiervan is dat de ouders minder een gevoel van verbondenheid met elkaar ervaren.
- Voor sommige ouders is het lastig om zich kwetsbaar op te stellen door hun verhaal te delen. Bovendien staan sommige ouders hier wellicht niet eens voor open.

Het zou een uitdaging kunnen zijn voor OBIC om ouders te vinden die wel bereid zijn om hun verhaal te delen. Een beperkte deelname kan nadelig zijn, omdat het doel dan niet wordt bereikt (persoonlijke communicatie, 29 november 2021).

5. Ontwerp

5.1 Uiteindelijke keuze voor het ontwerp

Door na te denken over de voor- en nadelen van de ontwerpscenario's, de aansluiting van de ontwerpscenario's op het Programma van Eisen en de feedback die verkregen is, volgt hier de definitieve keuze voor het ontwerp.

De ontwerpscenario's zijn voor een gedeelte overgenomen en gecombineerd. Het definitief ontwerp bestaat nu uit twee onderdelen: een gratis informatieavond voor ouders die het OBIC-traject gaan volgen en de spiegelbeeldoefening.

5.2 Check aan het PvE

Aan de hand van de genoemde punten in het Programma van Eisen wordt gekeken of het ontwerp hierbij aansluit.

- Visie: Het ontwerp sluit aan bij de visie van OBIC. Het ontwerp zorgt er namelijk voor dat ouders gaan inzien dat het probleemgedrag van het kind een uiting is van meer diepgaande en complexe problemen binnen een gezin. Bovendien past de spiegelbeeldoefening bij de missie van OBIC, doordat er ook naar de behoeften van het kind wordt gekeken. Zo wordt er ook rekening mee gehouden dat het kind zich begrepen en gezien voelt.
- Respect voor de manier van opvoeden: Het ontwerp is op zo'n manier vormgegeven dat de ouders zich niet beoordeeld zullen voelen. De informatieavond moet er juist voor zorgen dat de ouders zich gesteund en begrepen voelen, terwijl ze dat inzicht krijgen.
- Inzet professional voor de doelgroep: Het ontwerp zal worden uitgevoerd door een sociaal werker Jeugd, voor de doelgroep jeugd. Bij zowel de informatieavond als de spiegelbeeldoefening zijn er OBIC-professionals aanwezig die deskundig zijn als het gaat om de genoemde doelgroep.
- COVID-19: Het ontwerp past bij de huidige coronamaatregelen. Bij het vaststellen van de groeps grootte voor de informatieavond is gekozen voor 5-10 personen per bijeenkomst. Hierdoor kan rekening worden gehouden met de 1,5 meter maatregel.
- OBIC: Het ontwerp past bij de wensen en eisen van OBIC. Het ontwerp is zodanig vormgegeven dat de ouders inzicht krijgen in hun eigen aandeel in de problematiek. Ouders leren begrijpen waarom het belangrijk is om naar zichzelf te kijken en zullen dan ook meer gemotiveerd zijn om zich in te zetten tijdens het OBIC-traject. Ook is er rekening mee gehouden dat het ontwerp ingezet kan worden voordat het OBIC-traject begint.
- Empowerment en PCS: Bij de praatgroep komen ouders met elkaar in contact. Op zo'n avond zullen zij naast de inzichten ook erkenning krijgen van andere ouders en de OBIC-professionals. Hierdoor worden de ouders in hun eigen kracht gezet. Ook

krijgen de ouders de mogelijkheid om contactgegevens uit te wisselen, zodat ze elkaar kunnen ondersteunen, maar ook elkaar kunnen helpen bij de opvoeding van de kinderen. Het netwerk van de ouders wordt hiermee vergroot en de PCS wordt versterkt.

- Ouders die een OBIC-traject volgen: Het ontwerp zorgt ervoor dat de ouders van tevoren goed geïnformeerd worden over wat ze te wachten staat en wat het OBIC-traject inhoudt.
- Stichting Klimkoord: Het ontwerp zorgt ervoor dat de cliënten die Stichting Klimkoord naar OBIC verwijst, voldoende geïnformeerd worden zodat ze het OBIC-traject met succes kunnen afronden.

5.3 Uitwerking van het ontwerp

Gratis informatieavond

De praatgroep voor ouders is veranderd in een gratis informatieavond voor ouders. Tijdens de informatieavond komen ouders bij elkaar die binnenkort gaan starten met het OBIC-traject. Een praatgroep kan een zware lading hebben. Doordat de informatieavond gratis is, kunnen de ouders zich op een laagdrempelige manier voorbereiden op het OBIC-traject, zonder zorgen over extra kosten. De informatieavond zal twee keer per jaar worden georganiseerd door de professionals die bij OBIC werkzaam zijn. De professionals maken een lijst van minimaal vijf en maximaal tien ouders en nodigt hen uit voor de informatieavond. Tijdens de informatieavond krijgt elke ouder de kans om zijn of haar verhaal te delen. Het is hierbij belangrijk dat het overzichtelijk blijft, daarom is er voor de eerdergenoemde groepsgrootte gekozen. Tijdens de informatieavond gaan ouders met elkaar in gesprek over hun ervaringen en worden er tips en inzichten met elkaar gedeeld. De professionals spelen hierbij ook een belangrijke rol. Zij laten aan de ouders een YouTube video zien met betrekking tot de opvoeding. Ook zullen ze de ouders gerichte vragen stellen, zodat er een gesprek kan worden gestart met de ouders. De vragen zijn er ook voor bedoeld om ouders te laten nadenken over hun emoties en handelen. De informatieavond levert een bijdrage aan het versterken van de PCS.

Het netwerk van de ouders wordt vergroot doordat ze met elkaar in contact zijn gekomen. Ouders kunnen tijdens de informatieavond namelijk contactgegevens met elkaar uitwisselen, zodat ze ook na de informatieavond met elkaar in contact kunnen blijven. Een positief gevolg hiervan is dat ouders elkaar ook kunnen ondersteunen in de opvoeding van hun kinderen. Dit levert dan een bijdrage aan de ontwikkeling van de kinderen. De ouders die elkaar zullen ondersteunen, kunnen de rol van medeopvoeder aannemen (Nederlands Jeugdinstituut, 2017).

Planning informatieavond

Tijden	Inhoud
17.45 - 18.00	Inloop
18.00 - 18.15	Welkomstwoord door OBIC-professional

18.15 - 18.20	Kick-off: 'Happy Healthy Little Ones Circle of Security Parenting' video
18.20 - 18.50	Groepsgesprek met ouders
18.50 - 19.00	Socialiseren en contactinformatie uitwisselen
19.00 - 19.10	Korte evaluatie en afsluiting

YouTube video

'Happy Healthy Little Ones Circle of Security Parenting' is een informatieve YouTube video, waarin tips worden gegeven over hoe je als ouders op de juiste manier emotioneel beschikbaar kunt zijn voor je kind. Dit wordt gedaan aan de hand van illustraties. In de video wordt ook uitgelegd dat de manier waarop er op ons werd gereageerd in onze jeugd veel te maken heeft met hoe wij nu reageren op onze eigen kinderen. Wanneer er vroeger in je jeugd op een stressvolle manier werd gereageerd op jouw emoties, zou het zo kunnen zijn dat je nu ook op een stressvolle manier reageert op je eigen kind. De hedendaagse gedragingen zeggen veel over ons verleden als jeugdige. Het kan lastig zijn om op de juiste manier emotionele beschikbaarheid te tonen zonder dat de eigen trauma's daarop van invloed zijn. Dit wordt wel mogelijk wanneer ouders op het moment dat ze stress ervaren, kunnen reflecteren op wat het kind nodig heeft. Het is van belang dat ouders zich bewust zijn van de eigen (traumatische) ervaringen uit hun jeugd en hier controle over kunnen hebben. Vervolgens kunnen de ouders dan leren hoe zij op een concrete manier kunnen reageren op de behoeften van hun kind. Aan het einde van de video wordt er verteld dat perfecte ouders niet bestaan en dat het niet nodig is om jezelf schuldig te voelen. Het gebruiken van deze video tijdens de informatieavond is aangeraden door de opdrachtgever Marnix van Rossum. Volgens hem kan dit een leuke introductie zijn voor de ouders. In de video wordt zelfreflectie kort geïntroduceerd en de video zorgt voor nieuwe kennis en inzichten (persoonlijke communicatie, 29 november 2021). De video draagt dan ook bij aan de doelen die met dit ontwerp behaald moeten worden. De video zorgt voor inzicht en doordat de video laat zien dat geen enkele ouder perfect is, zullen de ouders zich niet beoordeeld voelen.

Groepsgesprek met ouders

Na het bekijken van de YouTube video gaan de ouders met elkaar in gesprek. De OBIC-professional neemt de leiding en stelt vragen (zie bijlage 5). De ouders delen de emoties met elkaar en gaan in gesprek over hun manier van opvoeden.

Dit gesprek tussen de ouders gaat enerzijds om zelfreflectie en anderzijds om herkenning, steun bieden en ervaringen uitwisselen. Het triggert de ouders om alvast na te denken over hun eigen aandeel in de problematiek binnen het gezin en de ouders hebben dan nog even de tijd om het te laten bezinken.

Tijdens de informatieavond zal naar voren komen hoe het begeleidingstraject eruit zal zien. Op deze manier weten de ouders wat ze te wachten staat en wat het belang is van dit OBIC-traject.

Spiegelbeeld oefening

Na de informatieavond begint het OBIC-traject. Tijdens het eerste gesprek, het intakegesprek, worden het kind ook uitgenodigd om de spiegelbeeld oefening te doen, zoals beschreven in ontwerpscenario 1. Aan de hand van smileyborden (zie Afbeelding 2) reageert het kind op de stellingen die in bijlage 4 beschreven staan.

Het kind wordt meegenomen als eyeopener voor de ouders. Aan het ontwerpscenario is alleen iets veranderd. Het kind zal de oefening doen zonder de aanwezigheid van de ouders om een loyaliteitsconflict te voorkomen. Kinderen zijn loyaal naar hun ouders. Loyaliteit wordt gekenmerkt door de onbreekbare band tussen ouders en kind. Het kan ook omschreven worden als gevoelens van trouw (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.-c). Eerder werd al genoemd dat het kind hierdoor sociaalwenselijk zou kunnen antwoorden. In het definitieve ontwerp is hier rekening mee gehouden. Het is hierbij van belang dat de professional het kind het vertrouwen geeft dat de antwoorden van de kinderen geen schade zal toedienen, dat de kinderen zich in een veilige omgeving begeven en dat de oefening kan helpen voor het hele gezin.

Na de spiegelbeeld oefening gaan de ouders met de OBIC-professional in gesprek over de resultaten van de oefening. Het is hierbij van belang dat de ouders het doel van de spiegelbeeldoefening te horen krijgen. De ouders worden van tevoren ingelicht dat de resultaten van de reacties van de kinderen confronterend kunnen zijn. Het is bedoeld dat de ouders zich bewust worden over hoe het kind de opvoeding ervaart. Dit kan hen juist helpen om het OBIC-traject met het gewenste resultaat te doorlopen. Het is dan ook belangrijk dat er met de ouders besproken wordt dat ze niet boos worden om de reacties die het kind heeft gegeven.

Tijdens het intakegesprek met de ouders wordt ingegaan op het gevoel van de ouders naar aanleiding van de resultaten van de spiegelbeeldoefening. De OBIC-professional stelt hierbij vragen aan de ouders (zie bijlage 4).

Indeling intakegesprek

Duur	Inhoud
5 minuten	Uitleg doel van het gesprek
15 minuten	Spiegelbeeld oefening met het kind
25 minuten	In gesprek met de ouder over de resultaten van de spiegelbeeldoefening
-	Overige zaken die normaal bij het intakegesprek aan bod komen
5 minuten	Afsluiten

De informatieavond en spiegelbeeldoefening zorgen ervoor dat de ouders inzicht krijgen in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken. Ze begrijpen hierna dat het belangrijk is om ook met zichzelf aan de slag te gaan. De ouders worden dan meer gemotiveerd om zich in te zetten tijdens het OBIC-traject. Zo kan uiteindelijk het gewenste resultaat bereikt worden en ontstaat er weer harmonie in de gezinnen.

6. Literatuurlijst

- Autismehuis. (z.d.). *Voor wie? – Ouders* Geraadpleegd op 27 november 2021, van <https://autismehuis.nl/voor-wie/ouders/>
- Blanken, C., Clijisen, M., Garenfeld, W., Paske, I. te, & Piere, M. ten. (2016). *Psychiatrie voor de sociaal werker* (2^e druk). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Bolt, A. (2017). *Het gezin centraal: Handboek voor ambulante hulpverleners*. Amsterdam: Uitgeverij SWP
- BPSW. (2017). *Beroepscode voor de Jeugd- en Gezinsprofessional: Beroepsnormen voor de beroepsvariant jeugd- en gezinsprofessional*. Geraadpleegd op 6 december 2021, van https://www.bpsw.nl/app/uploads/Beroepscode_Jeugd_Gezinsprofessional-web.pdf
- Brink, E. L. ten. (2010). ADHD, een overzicht van behandelprogramma's. *Kind & Adolescent Praktijk*, 2003(2), 132-136. Geraadpleegd op 27 november 2021, van <https://link-springer-com.inholland.idm.oclc.org/article/10.1007%2FBF03059496>
- Centrum voor Jeugd en Gezin Kennemerland. (z.d.). *Veilig opgroeien*. Geraadpleegd op 5 december 2021, van <https://cjgkennemerland.nl/veilig-opgroeien/>
- Distelbrink, M., Gruijter, M. de, & Oudenampsen, D. (2008). *Effecten van lotgenotencontact*. Geraadpleegd op 5 december 2021, van https://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/D3644_Effecten%20lotgenotencontact.pdf
- Greenspace Mental Health. (2021). *Child Outcome Rating Scale | CORS*. Geraadpleegd op 7 december 2021, van <https://help.greenspacehealth.com/article/582-cors>
- Jessurun, N., & Warring, R. (2018). *Verschillen omarmen: Transcultureel systemisch werken*. Bussum: Coutinho.
- Kinderrechten.nl. (z.d.). *Artikel 5: Rol van ouders bij ontwikkeling kind*. Geraadpleegd op 6 december 2021, van <https://www.kinderrechten.nl/kinderrechten-vw/artikel-5-de-rol-van-ouders/>

- Movisie. (2016). *Zonder empowerment geen participatiesamenleving*. Geraadpleegd op 5 december 2021, van <https://www.movisie.nl/artikel/zonder-empowerment-geen-participatiesamenleving>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2017). *De rol van de Centra voor Jeugd en Gezin bij versterking van de pedagogische civil society*. Geraadpleegd op 6 december 2021, van https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Handreiking_CJG_Allemaal_Opvoeders.pdf
- Nederlands Jeugdinstituut. (2019a). *Incredible Years*. Geraadpleegd op 7 december 2021, van <https://www.nji.nl/interventies/incredible-years>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2019b). *Behavioral Parent Training Groningen – groep (BPTG-G)*. Geraadpleegd op 5 december 2021, van <https://www.nji.nl/interventies/behavioral-parent-training-groningen-groep-bptg-g>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2021a). *Risico- en beschermende factoren voor gedragsproblemen*. Geraadpleegd op 28 november 2021, van <https://www.nji.nl/gedragsproblemen/risico-en-beschermende-factoren>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2021b). *Wat is werkzaam?* Geraadpleegd op 11 december 2021, van <https://www.nji.nl/effectieve-jeugdhulp/wat-is-werkzaam>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.-a.). *Gevolgen goede of onveilige hechting*. Geraadpleegd op 5 december 2021, van <https://www.nji.nl/hechting-en-hechtingsproblemen/gevolgen-goede-of-onveilige-hechting>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.-b.). *Een autistisch kind: gevolgen voor het gezin*. Geraadpleegd op 5 december 2021, van <https://www.nji.nl/autisme/gevolgen-voor-het-gezin>

Nederlands Jeugdinstuut. (z.d.-c). *D205: Problemen in de loyaliteit van jeugdige aan ouder.*

Geraadpleegd op 6 december 2021, van <https://www.nji.nl/cap-j/d205-problemen-in-de-loyaliteit-van-jeugdige-aan-ouder>

Nederlandse Vereniging voor Autisme. (z.d.). *Ouders.* Geraadpleegd op 5 december 2021,

van <https://www.autisme.nl/over-autisme/doelgroepen/gezinnen-ouders-partners-brusjes-kinderen-van/>

OBIC. (2021). *Wat is OBIC ouderbegeleiding?* Geraadpleegd op 26 oktober 2021, van

<https://www.obic-ouderbegeleiding.nl>

OBIC. (z.d.-a). *De Vorm.* Geraadpleegd op 6 december 2021, van

<https://www.obicouderbegeleiding.nl/ouders/>

OBIC. (z.d.-b). *Wie zijn wij?* Geraadpleegd op 7 december 2021, van [https://www.obic-](https://www.obic-ouderbegeleiding.nl/)

[ouderbegeleiding.nl/](https://www.obic-ouderbegeleiding.nl/)

Praktijk voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie. (2021). *Zorgaanbod: Voor de ouders.*

Geraadpleegd op 27 oktober 2021, van <https://pkjp.nl/zorgaanbod/voor-de-ouders/ouderbegeleiding/>

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. (2019). *Ernstige gedragsproblemen*

Geraadpleegd op 28 november 2021, van <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/ernstige-gedragsproblemen/signalering-en-diagnostiek/hoe-ontstaan-en-in-stand-gehouden/>

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. (2018). *ADHD.* Geraadpleegd op 28 november

2021, van <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/adhd/wat-is-adhd/diagnose-adhd-volgens-de-dsm-5/>

RIVM. (2021). *Generiek kader coronamaatregelen.* Geraadpleegd op 6 december 2021, van

<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/kaders-coronamaatregelen/generiek-kader>

- Shutterstock. (2021). *Smiley face satisfaction emoticon happiness smile feedback scale*.
Geraadpleegd op 15 november 2021, van <https://www.shutterstock.com/nl/image-vector/smiley-face-satisfaction-emoticon-happiness-smile-1587487075>
- Twist, E. M. van. (2020). *Handreiking intergenerationele overdracht*. Geraadpleegd op 3 december 2021, van https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_hr:oai:surfsharekit.nl:c8f43626-69ed-4d75-9894-8ca2ce8fec67
- Werken aan projecten. (z.d.). *Programma van Eisen: wat staat erin?* Geraadpleegd op 6 december 2021, van <https://werken-aan-projecten.nl/fasen-project/programma-van-eisen-wat-staat-er/>
- Winter, M. de., Horjus, B., & Kesselring, M. (2012). *Pedagogische civil society of pedagogisch vrijwilligerswerk? Reactie op een foute analyse*. Geraadpleegd op 6 december 2021, van <https://www.socialevraagstukken.nl/pedagogische-civil-society-of-pedagogisch-vrijwilligerswerk/>
- Yperen, T. van, Steege, M. van der, Addink, A., & Boendermaker, L. (2010). *Algemeen en specifiek werkzame factoren in de jeugdzorg: Stand van de discussie*. Geraadpleegd op 7 december 2021, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Rapport-AlgemeenWerkzameFactoren.pdf>
- Yulius. (2021). *Ouderbegeleiding*. Geraadpleegd op 27 oktober 2021, van <https://www.yulius.nl/behandeling/ouderbegeleiding/>
- Zorg Andersom. (2021). *Hoe je door te zorgen voor jezelf beter voor je kind kunt zorgen*.
Geraadpleegd op 27 oktober 2021, van <https://zorgandersom.nl/training-voor-ouders>
- Zorg voor Beter. (z.d.). *3 Eenvoudige manieren om uw stakeholders te identificeren*.
Geraadpleegd op 5 december 2021 van

[https://www.zorgvoorbeter.nl/docs/PVZ/vindplaats/verbeteren%20doe%20je%20zo/3
_manieren_stakeholders_te_identificeren\[1\].pdf](https://www.zorgvoorbeter.nl/docs/PVZ/vindplaats/verbeteren%20doe%20je%20zo/3_manieren_stakeholders_te_identificeren[1].pdf)

7. Bijlagen

7.1 Bijlage 1: Interviews met ouders

Interview met ouder 1

- **Zou misschien even kort willen vertellen wat uw gezinssituatie is, met reden van deelname aan het OBIC-traject en de problematiek binnen het gezin?**

We hebben twee dochters, een van 12 jaar en een van 14 jaar. De jongste zit in groep 8. Deze dochter heeft een lichte vorm van autisme. We liepen tegen problemen aan en we zagen bepaalde patronen. Marnix heeft duidelijkheid geschept in hoe we hiermee om kunnen gaan.

- **Hoe bent u bij OBIC terechtgekomen?**

We zijn via Stichting Klimkoord bij OBIC terechtgekomen. Ze adviseerden ons om een OBIC-traject te volgen.

- **Had u er op dat moment vertrouwen in dat het OBIC-traject bij u en uw gezin paste?**

We vroegen ons eerst af of het OBIC-traject wel iets voor ons was. Het zat een beetje buiten onze comfortzone, maar toen Marnix er meer over vertelde, kregen we er meer vertrouwen in.

- **Wat waren uw verwachtingen van het OBIC-traject?**

We hadden eigenlijk geen verwachtingen, we zijn er open-minded ingegaan. We vonden het mooi dat er ook naar de ouders werd gekeken.

- **Op een gegeven moment werd u op de hoogte gebracht van de inhoud van het OBIC-traject. Het eerste doel begint met innerlijke harmonie: Het stilstaan bij de levens en behoeftes van de ouders. Hoe werd u op de hoogte gebracht dat er bij het aanpakken van problemen binnen het gezin ook belangrijk is om naar de ouders te kijken?**

Tijdens het intakegesprek werden we hiervan op de hoogte gebracht. We hadden wel nog wat meer informatie kunnen krijgen. Het eerste gesprek gaf echter wel de doorsteek.

- **Wat voelde u/wat vond u ervan toen u erachter kwam dat ouders deel uitmaken van het probleem binnen het gezin?**

We moesten erg wennen aan het idee, maar toen we het even lieten bezinken, zagen we de potentie ervan in.

- **Wat is er fijn/lastig aan het verkrijgen van zelfinzicht over het eigen aandeel van ouders in problematiek waarvan ouders deel uitmaken?**

Het is confronterend om zelfinzicht te krijgen, maar het is wel verhelderend. In de relatie met de andere ouder zijn we ook achter zaken gekomen waar we tegen aanliepen.

- **Op welke manier zou u wensen dat u inzicht krijgt dat het naar de ouders kijken belangrijk is om uiteindelijk de problemen binnen het gezin te kunnen aanpakken?**

Dat hangt ervan af wat voor persoon je voor je hebt. Sommige personen leggen het probleem buiten zichzelf neer. Die hebben dan misschien een andere aanpak nodig. Ik denk wel dat het belangrijk is om mensen van tevoren goed te informeren over wat ze kunnen verwachten. Marnix zorgde ervoor dat je rust voelde en zo kon deelnemen aan de gesprekken. Dit deed hij aan de hand van meditatie. Eerst vonden we dat erg apart, maar het hielp wel en later vonden we het ook fijn.

- **Zijn er mensen uit uw netwerk die u zouden kunnen steunen tijdens de eerste stappen van het OBIC-traject, waarbij u inzicht krijgt? Wie zouden dat zijn?**

Ik heb het zelf eigenlijk alleen met de andere ouder gedeeld, maar de andere ouder heeft het wel vaker gedeeld met een ander. Een vriendin.

- **Welke factoren uit uw eigen opvoeding of verleden hadden invloed op de opvoeding naar uw eigen kind(eren)?**

Bij moeder gebeurde dingen in het ouderlijk gezin en dat kwam terug in het huidige gezin.

- **Hoe heeft het OBIC-traject u meer opvoedvaardigheden bijgebracht?**

Er werden lastige situaties besproken, die werden geanalyseerd en zo leerden we hoe we er anders naar konden kijken.

- **Waren er specifieke punten waar u en uw gezin tegenaan liepen tijdens het OBIC-traject?**

Sommige periodes waren wat lastiger. Wij als ouders verschilden soms van elkaar en dat kon soms botsen.

- **Hoe denkt u dat het nu met u en uw gezin zou gaan als u niet aan het OBIC-traject had deelgenomen?**

Het zou naar mijn idee een stuk minder goed gaan. OBIC heeft ons een anker gegeven waar we met onze uitdagingen heen konden.

Interview met ouder 2

- **Zou u misschien even kort willen vertellen wat uw gezinssituatie is, met reden van deelname/problematiek binnen het gezin?**

We zijn getrouwd en hebben twee kinderen, een zoon van 9 en een zoon van 10 jaar. Vorig jaar waren de kinderen een tijdje thuis vanwege de lockdown. Dit was lastig te combineren met onze baan. Er ontstonden dan ook veel ruzies. Vanaf februari gingen de kinderen weer naar school. Het oudste kind (toen 9, nu 10) begon erg emotioneel te worden. Op school ging het goed, maar thuis aan het werk gaan vond hij lastig. Hij raakte met zichzelf in de knoop. Dit zou ook met ons te maken kunnen hebben. Hij begon woedeaanvallen te krijgen en ruzies op te zoeken. Hij windde zich vaak op tot hij erg kwaad werd. Dit hield soms weken stand. We beseften dat we hier iets mee moesten. Via een vriendin kwamen we dan ook in contact met Marnix. Dit ging dus niet via Stichting Klimkoord, maar via het particuliere circuit. We hebben drie gesprekken gevoerd, onder andere naar onszelf gekeken. Daarna ging het al goed. Het traject is dan ook al afgerond.

- **Had u er op dat moment vertrouwen in dat het OBIC-traject bij u en uw gezin paste?**

Ja, we hadden er wel vertrouwen in.

- **Wat waren uw verwachtingen van het OBIC-traject?**

We hadden de hoop dat OBIC ons kon helpen. We hadden de hoop en verwachting dat de woedeaanvallen van onze zoon zou gaan stoppen. Ook had ik al het besef dat het familiesysteem invloed kon hebben op het gedrag van het kind. Ik ben namelijk coach en ik ben vaak bezig met reflecteren en naar jezelf kijken, dus ik weet dat dit meespeelt.

- **Hoe denkt u dat ouders zich voelen wanneer ze erachter komen dat ouders deel uitmaken van het probleem binnen het gezin?**

Ik kan me voorstellen dat het erg confronterend en lastig kan zijn voor andere ouders om naar zichzelf te kijken.

- **Wat is er fijn/lastig aan het verkrijgen van zelfinzicht over het eigen aandeel in de problematiek waarvan ouders deel uitmaken?**

Ik vond het niet lastig, omdat ik het al gewend was. Maar ik vond het wel lastig dat ik zelf moet kijken wat ik moet doen wanneer mijn zoon woedeaanvallen heeft. Je komt namelijk in een verhoogde staat van alertheid. De bank kon ineens omhooggetild worden, dit vond ik erg spannend. Vooraf reflecteren vind ik niet moeilijk, maar wanneer er echt iets gebeurt vind ik het wel lastig.

- **Wanneer zou u het liefst inzicht krijgen dat ouders onderdeel zijn van het probleem van het gezin: aan het begin van het OBIC-traject of bij de verwijzing naar het OBIC-traject, dus bij Stichting Klimkoord?**

Dat maakt niet veel uit als het maar een verwachtingsmanagement vooraf is. Het zou fijn zijn als er tegen ouders gezegd wordt dat ze moeten weten waar ze aan beginnen en dat ze zelf aan de slag moeten om naar zichzelf te kijken.

- **Op welke manier zou u wensen dat u inzicht krijg dat het naar de ouders kijken belangrijk is om uiteindelijk de problemen binnen het gezin aan te pakken?**

Ik zou het gevoel willen krijgen dat ik niet word afgeschreven. Ik wil niet het idee krijgen dat ik het allemaal niet goed doe. Het dus fijn zijn als ook de positieve kanten worden benoemd van wat er wel goed gaat, begrip voor de situatie. Zo bouw je vertrouwen op.

- **Welke factoren uit uw eigen opvoeding of verleden hadden invloed op de opvoeding naar uw eigen kind(eren)?**

We zijn met visualisaties teruggegaan naar mijn eigen jeugd. Toen ik zelf kind was, wilde ik graag buiten zijn, picknicken. Niet te serieus en veel verantwoordelijkheid. Ik kreeg dan ook tijdens het OBIC-traject te horen dat ik in de week een dag moet hebben waarin ik dit ook weer eens kan doen. M'n leven bestond voornamelijk uit het voor de kinderen zijn, werken en het huishouden. Ik kreeg dus het advies om ruimte te maken voor het eigen kind zelf, ik moest dat stuk in mezelf voeden. Je zit dan ook lekkerder in je vel en je kan meer hebben. Je krijgt daarnaast meer begrip voor je eigen kind.

Iets anders was dat mijn ouders waren gescheiden toen ik 4 jaar was. We gingen verhuizen, kwamen in de bijstand en er was weinig ruimte voor emotionele aandacht.

Bij de eigen opvoeding kwam ik erachter dat dit laatste toch wel belangrijk is. Mijn vader was overspannen en lag altijd lang in bed. Omdat ik vroeger zelf weinig emotionele aandacht kreeg, ging ik het overcompenseren naar mijn kind. Bij de woedeaanvallen dacht ik dan ook dat ik hem extra aandacht moest geven. Ik deed dat, omdat ik het zelf gemist had, maar in deze situatie met mijn eigen zoon moest het niet. Dit vond ik een lastig gevoel, omdat ik het zelf vroeger gemist had.

○ **Hoe heeft het OBIC-traject u meer opvoedvaardigheden bijgebracht?**

We gingen er vaak bovenop zitten wanneer onze zoon woedeaanvallen kreeg. Hij kreeg dan aandacht, maar we kregen van Marnix te horen dat we het moesten neutraliseren. We moesten de aandacht niet geven, maar uit de ruimte gaan. Bijvoorbeeld een wandeling maken. Onze zoon merkte dat we de woedeaanvallen niet zo interessant meer vonden, dus de woedeaanvallen zakten ook. We gingen dus tijdens de woedeaanvallen er niet over praten, maar daarna wel.

○ **Wat vond u/uw gezin van het OBIC-traject/waren de verwachtingen uitgekomen?**

Ik vond het fijn en goed, maar de andere ouder vond het wat minder.

○ **Waren er specifieke punten waar u en uw gezin tegenaan liepen tijdens het OBIC-traject?**

De ander ouder had moeite met de handvatten en vroeg zich af waarom er naar het verleden gekeken moest worden. Deze ouder wilde graag meer concrete handvatten. Na een paar keer had de ouder het idee dat er niet veel uit de begeleiding gehaald zou worden. Uiteindelijk was de ouder er wel blij mee geweest, omdat het allemaal goed was gekomen. Maar de ouder heeft geen concrete dingen geleerd, die nu anders worden gedaan.

○ **Hoe denkt u dat het nu met u en uw gezin zou gaan als u niet aan het OBIC-traject had deelgenomen?**

Dan waren de woedeaanvallen langer doorgedaan en was alles erger geworden. Ik denk dat er dan ook andere hulp ingeschakeld had moeten worden.

○ **Zou u andere ouders met dezelfde problematiek aanraden om deel te nemen aan het OBIC-traject?**

Zeker, ik heb het OBIC-traject nog aangeraden aan een vriendin.

7.2 Bijlage 2: De zeven stappen van het OBIC-traject

Korte toelichting van de zeven stappen van het OBIC-traject (OBIC, 2021):

- Stap 1: Stilstaan bij de individuele levens en behoeftes van de ouders.
- Stap 2: Oorzaken en dynamieken van problemen in kaart brengen. Oefenen met het loslaten van gevoelens die de relaties met andere mensen kunnen verstoren.
- Stap 3: Profiel maken van de kwaliteiten, uitdagingen en valkuilen. Oefenen met uitdagingen.
- Stap 4: Met behulp van emotieregulatie leren om beter om te gaan met emotioneel uitdagende situaties.
- Stap 5: Constructief een conflict leren oplossen aan de hand van enkele stappen en een bepaalde manier van communiceren.
- Stap 6: Leren over de ontwikkeling van kinderen. Passende opvoedvaardigheden oefenen die bij het gezin aansluiten.
- Stap 7: Een plan voor de toekomst maken, waarbij er als team wordt opgetreden en ieders talenten, uitdagingen en groeiprocessen gewaarborgd blijven. Hulpplan voor de toekomst voor situaties waarin het weer moeilijk wordt.

7.3 Bijlage 3: Interview met Stichting Klimkoord

Interview met Stichting Klimkoord

- **Hoe komen gezinnen bij Stichting Klimkoord terecht?**

Gezinnen worden aangemeld via de jeugdteams van de gemeente of via een huisartsverwijzing.

- **Hoe verwijst Stichting Klimkoord de gezinnen door naar OBIC?**

Na een intakegesprek met het gezin, wordt beoordeeld welke zorgverlener het meest passend is. Als OBIC het meest passend is, gaat OBIC kennismaken en het traject uitvoeren voor Stichting Klimkoord.

- **Wat zijn de voorwaarden die aan de verwijzing verbonden zijn?**

Klimkoord blijft hoofdelijk verantwoordelijk voor de cliënt, het cliëntdossiersysteem van Klimkoord wordt gebruikt. Evaluaties dienen altijd samen of in samenspraak met de zorg coördinator van Klimkoord gedaan te worden?

- **Welke informatie over OBIC geeft Stichting Klimkoord aan de gezinnen?**

De zorgcoördinatoren benoemen bij de gezinnen de werkwijze van OBIC.

- **Hoe reageren gezinnen wanneer zij horen over het OBIC-traject en de begeleiding die gegeven wordt?**

Dit is wisselend. Bij twijfel benoemen we voorbeelden. Het is vaak het ervaren van het traject dat inzicht geeft of het qua begeleidingsstijl matcht met het gezin. Dan zijn de meeste gezinnen ook tevreden over de inzet en het resultaat.

- **In hoeverre is de informatie die de gezinnen krijgen voldoende? Wensen gezinnen soms meer informatie te krijgen?**

Dit is voldoende. Als OBIC gaat kennismaken, kan OBIC inhoudelijk meer vertellen over de OBIC-werkwijze.

- **Op welke manier geeft Stichting Klimkoord de ouders inzicht in het eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken?**

Tijdens het intakegesprek wordt de hulpvraag besproken en worden de doelen opgesteld. Dit wordt verwerkt in een zorgplan en er wordt een zorgverlener gezocht die het meeste specialisme heeft ten opzichte van de vraag.

- **Wat is de reactie van de ouders wanneer ze dit inzicht krijgen?**

Ouders zijn over het algemeen tevreden over de analyse die wordt gedaan, dat de kern van de vraag duidelijk wordt.

- **Hoe gaat Stichting Klimkoord om met deze reactie?**

Reacties en feedback worden altijd gebruikt als leermoment en ter verbetering van de zorgverlening.

- **Hoe vaak geven gezinnen aan dat ze niet aan het OBIC-traject willen deelnemen?**

Dit is in 2021 drie keer voorgekomen. Ouders zijn dan nog niet op het punt dat zij naar zichzelf kunnen kijken. Dan is er eerst een ander traject voor nodig.

- **Als laatst is er nog de vraag op welke manier dit ontwerp een bijdrage kan leveren voor Stichting Klimkoord. Zijn er nog wensen/behoefte van Stichting Klimkoord die meegenomen moeten worden in het ontwerp?**

OBIC staat los van Stichting Klimkoord. Klimkoord zet OBIC in als zzp'er. Er zijn dan ook geen directe wensen en behoeften.

7.4 Bijlage 4: Stellingen en vragen bij de spiegelbeeldoefening

De kinderen reageren tijdens de spiegelbeeldoefening op de volgende stellingen:

1. Ik voel me goed vandaag.
2. De sfeer is fijn thuis.
3. Ik word vaak boos.
4. Ik voel me vaak verdrietig.
5. Ik voel me vaak blij.
6. Ik voel me vaak eenzaam.
7. Ik voel me begrepen door mijn moeder en/of vader.
8. Ik vind het fijn om thuis te zijn.
9. Ik vind het gezellig thuis.
10. Mijn ouders hebben vaak ruzie.
11. Ik kan mezelf heel de dag vermaken.
12. Ik kan mezelf zijn thuis.
13. Mijn ouders begrijpen mij wanneer ik boos of verdrietig ben.
14. Ik krijg genoeg aandacht van mijn ouders.
15. Ik begrijp mijn diagnose.
16. Ik voel me geaccepteerd ondanks mijn diagnose.
17. Ik voel me begrepen ondanks mijn diagnose.
18. Ik voel me gelukkig.
19. Ik zit vaak lekker in mijn vel.
20. Ik weet hoe ik met mijn gevoelens om moet gaan.

Afbeelding 2. Smileyborden voor de spiegelbeeldoefening. Overgenomen uit *Smiley face satisfaction emoticon happiness smile feedback scale* van Shutterstock, 2021 (<https://www.shutterstock.com/nl/image-vector/smiley-face-satisfaction-emoticon-happiness-smile-1587487075>). Copyright, 2003-2021, Shutterstock, Inc.

Het reageren aan de hand van de smileyborden, betekent het volgende: 5= helemaal mee eens, 4= mee eens, 3= neutraal, 2= niet mee eens en 1= helemaal niet mee eens.

Tijdens het bespreken van de resultaten van de spiegelbeeldoefening met de ouders, stelt de OBIC-professional de volgende vragen:

- Had je verwacht dat je kind een lage score zou geven op de vraag...?
- Wat voor gevoel wekt dit bij je op?
- Ben je je ervan bewust dat je kind de opvoeding anders kan ervaren dan jou? Leg uit.
- Ben je je ervan bewust dat de emoties die je uit invloed hebben op je kind? Leg uit.
- Hoe komt het volgens jou dat je op een bepaalde manier reageert in een stressvolle situatie?
- Hoe denk je dat het kind zich voelt door jouw reactie?
- Hoe voel je je op dit moment?
- Wat betekenen de resultaten van de spiegelbeeldoefening voor jou?
- Wat zou je anders willen zien en wat is daar de reden voor?
- Wat hebben je op dit moment nodig.
- Welke doelen kunnen we opstellen?

7.5 Bijlage 5: Vragen bij het groeps gesprek met de ouders

De vragen die de OBIC-professional tijdens het groeps gesprek aan de ouders zal stellen, zijn hieronder weergegeven:

- Stel je voor dat je kind een woedeaanval krijgt en heel hard aan het schreeuwen is/de spullen in huis omver gooit. Hoe reageer je dan?
- Wat voor effect heeft je reactie op je kind?
- Hoe vaak in de week ervaar je gevoelens van stress rondom de opvoeding van je kind?
- Wat is de invloed van de stress op de relatie tussen jou en je partner?
- Hoe vaak in de week heb je het gevoel van hulpeloosheid?
- Hoe werd er op jou gereageerd toen jij als kind ergens behoefte aan had?
- Wie heeft het gevoel dat hij of zij altijd aandacht moet geven aan het kind, ongeacht of het kind zich positief of negatief gedraagt, omdat je zelf in je jeugd weinig aandacht kreeg van je eigen ouders?
- Welke ouder zou deze vraag willen toelichten?
- Zou iemand nog iets anders willen delen met de rest?
- Wie heeft tips die de andere ouders zou kunnen helpen?

7.6 Bijlage 6: Projectaanpak (proces)

Deze projectaanpak maakt deel uit van de vraagdefinitie. Er wordt onder andere beschreven welke stappen er zijn ondernomen om tot dit ontwerp te komen, met de bijbehorende afspraken, verantwoordelijkheden en planning.

Contacten

Om tot een zo goed mogelijk ontwerp te komen, moest er een aantal stappen uitgevoerd worden. Een van deze stappen was contactleggen. Er werd contact gelegd met de opdrachtgever, ouders en Stichting Klimkoord.

Er is als eerst een gesprek gevoerd met de opdrachtgever Marnix van Rossum, oprichter van OBIC. Tijdens dit eerste gesprek hebben wij vragen gesteld om helder te krijgen wat de vraag van de opdrachtgever inhield en wat de opdrachtgever precies van ons verwachtte.

Daarnaast hebben wij gesprekken gevoerd met een aantal ouders die het OBIC-traject volgen of hebben gevolgd. We wilden namelijk weten waar de ouders behoeften aan hadden en wat hun verwachtingen waren toen ze zich aanmeldden bij OBIC. Zoals eerder naar voren kwam, was het eerst lastig om in contact te komen met de ouders, maar uiteindelijk was dit toch gelukt. We hebben dan ook twee gezinnen gesproken via Microsoft Teams. Om ervoor te zorgen dat we alles uit het gesprek konden halen wat we wilden weten, hadden we allemaal vragen opgesteld die we aan de ouders konden stellen (zie bijlage 1). De informatie die we hierdoor verkregen, hebben we verwerkt in alle stappen om tot het ontwerp te komen.

We hebben ook contact gelegd met Stichting Klimkoord. Hierbij hadden we ook allemaal vragen van tevoren opgesteld die we aan Stichting Klimkoord wilden stellen. De verkregen informatie hebben we verwerkt in de vraagdefinitie en het Programma van Eisen.

Verder hebben we regelmatig contact gehouden met opdrachtgever Marnix van Rossum, omdat we hadden afgesproken om hem up-to-date te houden. Hierbij konden we ook gelijk onduidelijkheden bespreken en om feedback vragen. Zo hebben we onder andere onze centrale vraagstelling aangepast, naar aanleiding van de feedback die we hadden gekregen van medestudenten en de leerwerkplaatsbegeleider. Dit hadden we eerst met Marnix besproken.

Verderop is een planning te vinden, waarin onder andere staat vermeld wanneer wij contact hebben gelegd.

Afspraken

Het ontwerp was een grote opgave, dus we vonden het belangrijk om duidelijke afspraken te maken, zowel met de opdrachtgever als met elkaar.

Met Marnix van Rossum hadden we de volgende afspraken gemaakt:

- Marnix van Rossum krijgt van ons wekelijks een overdracht. Hierin zullen de ontwikkelpunten staan en de vragen die we aan hem willen stellen.
- Marnix van Rossum stuurt ons de contactgegevens van minimaal twee gezinnen, waarmee wij contact kunnen opnemen voor een interview.
- Het contact vindt plaats via WhatsApp en Microsoft Teams en per mail.

De afspraken die we onderling hadden gemaakt zijn het volgende:

- Tijdens elke leerwerkplaats maken we nieuwe deadlines.
- We verdelen de taken en iedereen zorgt ervoor dat deze taken af zijn voor de afgesproken deadlines.
- We zijn open en eerlijk naar elkaar. Wanneer een deadline niet haalbaar is, geven we dit eerlijk aan. Ook wanneer iemand ergens hulp bij nodig heeft, geven we dit aan.
- We zijn allemaal aanwezig tijdens de leerwerkplaatsen. Wanneer iemand niet aanwezig kan zijn wegens ziekte, belangrijke afspraken en persoonlijke omstandigheden, dan geven we dit aan elkaar door.
- We voorzien elkaar van feedback en we verwerken elkaars feedback voor de afgesproken deadlines.
- We gebruiken betrouwbare bronnen en houden ons aan de eisen die aan de bronnen gesteld worden (zie bijlage 7).

Verantwoordelijkheden

Cherista:

- Stakeholdersanalyse
- Randvoorwaarden
- Een ontwerpscenario
- Feedback op de scenario/ voor- en nadelen per scenario
- Definitief ontwerp
- Bronnenverantwoording
- Feedbackverwerking

Celina:

- Vraagdefinitie (excl. Stakeholdersanalyse)
- Contact met Klimkoord
- Functionele eisen/wensen
- Gebruikerswensen
- Een ontwerpscenario
- Check aan het PvE
- Bronnenverantwoording
- Interviews uitwerken

Alyshia:

- Inleiding
- Contact met ouders
- Ontwerpbeperkingen
- Werkzame factoren
- Een ontwerpscenario
- Feedback op de scenario/ voor- en nadelen per scenario
- Bronnenverantwoording
- Projectaanpak

Fasen

Het ontwerp is tot stand gekomen door een methodische cyclus te volgen. Hieronder zijn de stappen van deze methodische cyclus weergegeven.

- Vraagdefinitie (waar deze projectaanpak een onderdeel van is): De vraagdefinitie hebben wij gepresenteerd aan onze medestudenten van de leerwerkplaats en aan de leerwerkplaatsbegeleider. Hier hebben we feedback voor gekregen die we hebben verwerkt (zie bijlage 8).
- Programma van Eisen: Ook het Programma van Eisen hebben we gepresenteerd aan onze medestudenten van de leerwerkplaats en aan de leerwerkplaatsbegeleider. Hierbij hebben we ook de verkregen feedback verwerkt, zoals te zien is in bijlage 8.
- Ontwerpscenario's: De ontwerpscenario's hebben we ook tijdens de leerwerkplaats gepresenteerd. Hierbij hebben we feedback gekregen van zowel de medestudenten en de leerwerkplaatsbegeleider als de opdrachtgever. Daarnaast hebben we de scenario's voorgelegd aan een gezin om ook van het gezin te horen hoe zij over de ontwerpscenario's denken.
- Concept ontwerp: Het concept ontwerp is ontstaan naar aanleiding van de feedback op de ontwerpscenario's. Nadat we de feedback hadden verwerkt, hadden we de opdrachtgever nogmaals om feedback gevraagd, zodat we het definitief ontwerp konden uitwerken.
- Definitief ontwerp: Het definitief ontwerp is het ontwerp dat de opdrachtgever kan gebruiken en wat tegelijkertijd antwoord geeft op de centrale vraagstelling.

Tijdens het doorlopen van de methodische cyclus, zijn we ook een verdiepend proces ingegaan. Dit hebben we gedaan door bij elke stap in de methodische cyclus deelvragen te bedenken, waarop het stuk dan antwoord zou geven. Zo hebben we uitgezocht wat de problematiek en dynamiek was, wat de kenmerken van de doelgroep waren, wie de belanghebbenden waren, welke verwachtingen/wensen/eisen er waren, etc. Hierdoor konden wij een passend ontwerp vormgeven.

Als laatste hebben we in de week voor de deadline een gezamenlijke check gedaan. We hebben gecontroleerd of het verslag compleet is en aan de criteria voldoet.

Planning

Om structuur in het proces te brengen bij het vormgeven van het ontwerp, hebben wij een planning gemaakt. Hierin staat weergegeven wanneer de deadlines waren, wat de taken bij de deadlines waren, waar de deadlines plaatsvonden en wie de deadlines hebben uitgevoerd.

Wanneer	Wat	Waar	Wie
Week 39	Beginnen aan de vraagdefinitie, planning maken, contact leggen met Marnix van Rossum, voorbereiden presentatie vraagdefinitie en feedbackformulieren inleveren via moodle	School/online	Alyshia, Celina en Cherista
Week 40	Vraagdefinitie presenteren en vragen om feedback	School	Alyshia, Celina en Cherista
Week 41	Voorbereiden Programma van eisen	School	Alyshia, Celina en Cherista
Week 42	Herfstvakantie Zondag: voorbereiden presentatie PvE	Online	Alyshia, Celina en Cherista
Week 43	Presenteren PvE	School	Alyshia, Celina en Cherista
Week 44	LWP – verdieping PvE Vrijdag: bespreken PvE en vraagdefinitie (definitief), plan van aanpak bespreken hoe ouders benaderen voor interview en contact leggen met Stichting Klimkoord, vragen bedenken ter voorbereiding gesprek week 45.	School en online	Alyshia, Celina en Cherista
Week 45	Contactmoment met Marnix van Rossum, feedback vragen op PvE en vraagdefinitie. Contact met Stichting Klimkoord en ouders.	School en online	Alyshia, Celina en Cherista

	Moet eind deze week af zijn. Beginnen aan effectieve interventies uitwerken.		
Week 46	Beginnen aan ontwerpscenario's. Taakverdeling maken. Wie werkt wat uit. Contact met gezin A.	Online	Alyshia, Celina en Cherista
Week 47	Meeting met Marnix van Rossum en Stichting Klimkoord. Groepsvergadering en feedbackronde groepsleden. Contact met gezin B.	Online	Alyshia, Celina en Cherista
Week 48	Presenteren ontwerpscenario's aan leerwerkplaatsgroep. Feedback verwerken voor 29/11/21.	School	Alyshia, Celina en Cherista
Week 49	Presenteren concept ontwerp aan Marnix van Rossum en leerwerkplaatsgroep	School	Alyshia, Celina en Cherista
Week 49	Feedbackrondes van medestudenten leerwerkplaatsbegeleider, Marnix van Rossum en ouders. Feedback verwerken. Deadline 6 december voor ontwerpscenario's inleveren op Microsoft Teams. 9 december alle overige stukken op Microsoft Teams zetten. Tot 13 december de tijd om het ontwerp te finetunen. Inleiding schrijven. 9 december meeting met Marnix om definitief ontwerp met	Online	Alyshia, Celina en Cherista

	uitgewerkte feedback te presenteren via Microsoft Teams.		
Week 50	Ontwerp inleveren	Online	Alyshia, Celina en Cherista

7.7 Bijlage 7: Selectie van bronnen (mondeling/schriftelijk): zoektocht en selectiecriteria

In deze bijlage komt naar voren op welke manier we op zoek zijn gegaan naar bronnen. We hebben de bronnen geselecteerd aan de hand van een zoekproces en aan de hand van criteria die de relevantie en betrouwbaarheid aantonen. Daarnaast hebben we de verzamelde informatie met elkaar vergeleken en verwerkt in het ontwerp om de inhoud van het ontwerp te onderbouwen. Hieronder volgt het zoekproces aan de hand van een zoekplan.

Vinden = slim zoeken = zoekplan maken!

Waar gaat je opdracht over?

Omschrijf het onderwerp van je opdracht in één zin of in een paar kernwoorden.

OBIC kan ouders van kinderen (6 t/m 14 jaar) met ADHD/autisme inzicht geven in hun eigen aandeel in de problematiek en dynamiek waarvan ze deel uitmaken.

Je zoekvraag: Ofwel: Wat hoop je te vinden in de literatuur? Let op! Dit hoeft niet het antwoord op je hoofdvraag te zijn.

- Hoe is OBIC-ouderbegeleiding ontstaan? Waar staat OBIC voor?
- Wat is de situatie van de doelgroep waarmee OBIC werkt? Wat is de situatie van de doelgroep volgens andere literatuur?
- Waar heeft de doelgroep behoefte aan volgens OBIC?
- Wat is de begeleidingsvorm van OBIC?
- Welke bestaande oplossingen zijn er te vinden in eerdere literatuur? Komen deze oplossingen overeen?
- Hoe ontstaan gedragsproblemen bij kinderen/jeugdigen? Hoe worden gedragsproblemen in stand gehouden?
- Wat is ADHD? Hoe kunnen ouders omgaan met het gedrag van kinderen met ADHD?
- Wat is autisme? Hoe kunnen ouders omgaan met het gedrag van kinderen met autisme?
- Hoe ontstaat problematiek in een gezin? Waar komt het gedrag en gevoel bij ouders vandaan? Wat is de gezinsdynamiek volgens de systeemtheorie?
- Wat is empowerment?
- Wat is de Pedagogische Civil Society? Wat is het belang van de PCS?
- Wat zijn kenmerken van ouders met kinderen met ADHD en autisme?
- Welke eerdere onderzoeken zijn er naar de vraag/behoefte van de doelgroep?
- Hoe maak je een stakeholdersanalyse? Wie is een stakeholder?
- Wat zijn belangrijke beroepsnormen voor jeugd- en gezinsprofessionals als het gaat om de opvoedvisies van ouders?
- Welke rechten zijn er als het gaat om de opvoedverantwoordelijkheid van ouders?
- In hoeverre hebben de huidige coronamaatregelen invloed op het vormgeven van het ontwerp?
- Wat zijn effectieve interventies? Wat zijn algemeen werkzame factoren? Wat zijn kernelementen?
- Welke bronnen onderbouwen de werkzame factoren?
- Wat zijn de effecten van lotgenotencontact?

- Wat is de achtergrond van de professionals die bij OBIC werkzaam zijn?
- Welke effectieve interventies passen bij de centrale vraagstelling? Wat houden deze interventies in?
- Wat zijn de gevolgen voor gevoelens van steun voor de ouders?
- Hoe draagt het netwerk bij aan het versterken van de PCS?
- Wat is het loyaliteitsconflict?
- Welke smileyborden zijn er?

Afbakening van je vraag

Tijd	Taal	Plaats	Soort informatie
Maakt niet uit	Nederlands/Engels	Nederland/Europa/Wereldwijd	- Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten) - Wetenschappelijke literatuur - Wetten en regelgeving - Audiovisueel (geluid, video, afbeeldingen)
Niet ouder dan 5 jaar	Zie antwoorden hierboven	Zie antwoorden hierboven	Zie antwoorden hierboven
Niet ouder dan 10 jaar	Zie antwoorden hierboven	Zie antwoorden hierboven	Zie antwoorden hierboven

Trefwoorden met mogelijke synoniemen

Nederlands 1	Nederlands 2
OBIC-ouderbegeleiding ontstaan	-
OBIC-ouderbegeleiding doelgroep	-
OBIC-ouderbegeleiding Out of the Box, Into your Centre	-
OBIC-ouderbegeleiding missie en visie	-
OBIC-ouderbegeleiding begeleidingsvorm	-
Ouders met kinderen met ADHD	Gevoel ouders met ADHD
Ouders met kinderen met autisme	Gevoel ouders met autisme
Ouderbegeleiding	Ouderbegeleiding met persoonlijke ontwikkeling ouders
Ontstaan gedragsproblemen bij kinderen	Oorzaak gedragsproblemen bij kinderen
In stand houden van gedragsproblemen	Waardoor houden gedragsproblemen in stand
ADHD, interventies ADHD	Wat is ADHD, interventies ouders bij ADHD

Autisme, interventies autisme	Wat is autisme, interventies ouders bij autisme
Ontstaan problematiek binnen een gezin	Hoe ontstaat problematiek in een gezin
Intergenerationele overdracht	Wat is intergenerationele overdracht
Gezinsdynamiek en systeemtheorie	Wat is de gezinsdynamiek, welke systeemtheorieën zijn er
Empowerment	Wat is empowerment
Pedagogische Civil Society (PCS)	Wat is de Pedagogische Civil Society
Kinderrechten	-
Loyaliteitsconflicten	-
Beroepscode jeugd- en gezinsprofessional	-
Programma van Eisen	-
Effect lotgenotencontact	-
Interventie gedragsproblemen	-
Interventie lotgenotencontact	Interventie groepstraining ouders
Interventies ouders van kinderen met ADHD en autisme	Werkwijze ouders van kinderen met ADHD en autisme
Interventie opvoeding psycho-educatie	
Laagdrempelig spel voor gevoelens kinderen	Schaalvragen kinderen
Ouders elkaar helpen	
OBIC-ouderbegeleiding over ons	
Werkzame factoren jeugdzorg	
Incredible Years	
Child Outcome Rating Scale	
Loyaliteitsconflict	
Smileyborden	Emotieborden voor kinderen

Handige bronnen:

Naam bron	Vindplaats	Soort informatie	Waarom nuttig
OBIC: Wat is OBIC ouderbegeleiding?	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op de website van OBIC-ouderbegeleiding staat informatie over het ontstaan, de doelgroep, wat OBIC betekent, de missie en visie van OBIC en de begeleidingsvorm van OBIC. Dit is een betrouwbare bron.

			Het is namelijk de officiële website van OBIC, de opdrachtgever.
Autismehuis: Voor wie? - Ouders	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staat beschreven wat de gevolgen zijn van het gedrag van het kind met autisme voor de ouders. Dit is een betrouwbare bron. Het bevat namelijk feiten, het is controleerbaar en de informatie is juist.
Brink, E. L. ten.: ADHD, een overzicht van behandelprogramma's	Bibliotheek Inholland	Wetenschappelijke literatuur	In deze bron staat beschreven wat de gevolgen zijn van het gedrag van het kind met ADHD voor de ouders. Dit is een betrouwbare bron, omdat het wetenschappelijk onderbouwd is.
Praktijk voor Kinderen Jeugdpsychiatrie: Zorgaanbod: voor de ouders	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staat wat bij hen ouderbegeleiding in houdt en op welke manier de ouderbegeleiding daar gegeven wordt. Dit is een betrouwbare bron, omdat het een organisatie is die ouderbegeleiding aanbiedt. Het wordt

			geleid door professionals.
Zorg Andersom: Hoe je door te zorgen voor jezelf beter voor je kind kunt zorgen	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staat wat bij hen ouderbegeleiding in houdt en op welke manier de ouderbegeleiding daar gegeven wordt. Dit is een betrouwbare bron, omdat het een organisatie is die ouderbegeleiding aanbiedt. Het wordt geleid door professionals.
Yulius: Ouderbegeleiding	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staat wat bij hen ouderbegeleiding in houdt en op welke manier de ouderbegeleiding daar gegeven wordt. Dit is een betrouwbare bron, omdat het een organisatie is die ouderbegeleiding aanbiedt. Het wordt geleid door professionals.
Nederlands Jeugdinstituut: Risico- en beschermende factoren voor gedragsproblemen	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op de website staat hoe gedragsproblemen ontstaan en welke verklaringen er zijn in relatie tot de ouders van de kinderen.

			De website van het NJI is betrouwbaar. De informatie is juist, onderbouwd en controleerbaar.
Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming: Ernstige gedragsproblemen	Google – Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op de website staat hoe gedragsproblemen bij kinderen blijven bestaan in relatie tot de ouders van de kinderen. Ook is er informatie te vinden over de risicofactoren van het kind en de omgeving. De informatie is onder andere nuttig voor het maken van de stakeholdersanalyse. Deze richtlijnen worden gebruikt door hulpverleners en bevatten aanbevelingen die onderbouwd zijn op basis van wetenschappelijk onderzoek, praktijkkennis van hulpverleners en ervaring van cliënten.
Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming: ADHD	Google – Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op de website staat wat ADHD is en welke ouder- en kind interventies er zijn. Hierboven staat vermeld waarom deze bron betrouwbaar is.
Blanken, C., Clijsen, M., Garenfeld, W., Paske, I. te, & Piere,	Boeken	Vakliteratuur (boeken, artikelen,	In het boek staat wat autisme is en hoe het

M. ten.: Psychiatrie voor de sociaal werker		overheid, rapporten)	<p>zich uit in het gedrag van kinderen.</p> <p>Dit is een betrouwbare bron dat ook gebruikt wordt als verplichte literatuur tijdens de opleiding Social Work.</p>
Nederlandse Vereniging voor Autisme: Ouders	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	<p>Op de website staat wat kinderen van hun ouders nodig hebben om met het gedrag van de kinderen met autisme om te gaan.</p> <p>Dit is een betrouwbare bron, omdat de informatie juist is. Het is controleerbaar en onderbouwd.</p>
Twist, E. M. van.: Handreiking intergenerationale overdracht	Bibliotheek Inholland	Wetenschappelijke literatuur	<p>Op deze website staat wat intergenerationale overdracht is en hoe dit bijdraagt de problematiek in een gezin.</p> <p>De bron is betrouwbaar, omdat het wetenschappelijk onderbouwd is.</p>
Jessurun, N., & Warring, R. (2018).: Verschillen omarmen: Transcultureel systemisch werken	Boeken	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	<p>In dit boek staan de uitgangspunten van de systeemtheorie. Hierin komen de gezinsdynamieken naar voren.</p> <p>Dit boek is betrouwbaar. Het</p>

			wordt gebruikt als verplichte literatuur om Social Work studenten op te leiden.
Movisie: Zonder empowerment geen participatiesamenleving	Google – Movisie	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staat beschreven wat empowerment is. Dit is een betrouwbare bron. De informatie is juist, controleerbaar en onderbouwd.
Bolt, A.: Het gezin centraal: Handboek voor ambulante hulpverleners	Boeken	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	In dit boek staat beschreven wat de PCS is en door wie de pedagogische gemeenschap wordt gevormd. Dit boek is betrouwbaar. Het wordt gebruikt als verplichte literatuur om Social Work studenten op te leiden.
Winter, M. de., Horjus, B., & Kesselring, M.: Pedagogische civil society of pedagogisch vrijwilligerswerk? Reactie op een foute analyse	Google – Sociale vraagstukken	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staat waarom de PCS belangrijk is. De bron is betrouwbaar. De informatie is juist, controleerbaar en onderbouwd.
BPSW: Beroepscode voor de Jeugd- en Gezinsprofessional: Beroepsnormen voor de beroepsvariant	Google – Beroepscode voor de Jeugd- en gezinsprofessional	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op de website stond informatie over wat de taken zijn van een jeugd- en gezinsprofessional. We hebben deze

jeugd- en gezinsprofessional			<p>website gebruikt voor de beroepsnormen.</p> <p>Deze website is betrouwbaar en wordt ook vanuit de opleiding geraadpleegd. De informatie is actueel en bevat nieuwe inzichten voor professionals.</p>
Centrum voor Jeugd en Gezin Kennemerland: Veilig opgroeien	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	<p>Op deze website staat wat de voordelen van opgroeien in een veilige omgeving zijn. Deze kunnen gebruikt worden voor de stakeholdersanalyse. Hierbij kunnen de voordelen van het opgroeien in een veilige omgeving voor de ouders als aandachtspunt geschetst worden.</p> <p>De CJG is een betrouwbare bron, omdat het een erkende organisatie is. De informatie op de website is transparant en navolgbaar. De contactgegevens zijn beschikbaar.</p>
Kinderrechten.nl: Artikel 5: Rol van ouders bij ontwikkeling kind	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	<p>Wetten en regelgevingen zijn van belang voor het opstellen van de randvoorwaarden.</p> <p>De website van de Kinderrechten is betrouwbaar. De</p>

			verdragen zijn gecontroleerd.
Nederlands Jeugdinstuut: Gevolgen goede of onveilige hechting	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staan de gevolgen van een veilige en onveilige hechting. Deze informatie kan gebruikt worden in de stakeholdersanalyse.
Nederlands Jeugdinstuut: Een autistisch kind: gevolgen voor het gezin	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staat wat de voordelen zijn wanneer de gevolgen van een stoornis bij een gezinslid wordt uitgelegd aan de andere gezinsleden. Deze informatie is nuttig voor de stakeholdersanalyse.
OBIC: De vorm	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staat de visie van OBIC. Dit is nuttig voor de randvoorwaarden in het Programma van Eisen.
RIVM: Generiek kader coronamaatregelen	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Een belangrijke randvoorwaarde in ons ontwerp is het houden aan de basisregels van de coronamaatregelen. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid Milieu (RIVM) is een betrouwbare website. De informatie is actueel en de website is transparant. De publicaties zijn goed onderbouwd en de bronnen zijn navolgbaar.

<p>Werken aan projecten: Programma van Eisen: wat staat erin?</p>	<p>Moodle</p>	<p>Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)</p>	<p>De informatie was nuttig voor het maken van een Programma van Eisen. Op Moodle stond er een video waarin deze website werd geraadpleegd.</p> <p>De eigenaar van deze website ondersteunt organisaties op het gebied van projectmatig functioneren. Er is genoeg informatie over hem te vinden en de website is transparant.</p>
<p>Zorg voor Beter: Eenvoudige manieren om uw stakeholders te identificeren</p>	<p>Google</p>	<p>Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)</p>	<p>Deze informatie was nuttig voor de stakeholdersanalyse.</p> <p>Zorg voor Beter is een kennisplein voor professionals. De website is transparant en bevat contactgegevens. De website bevat betrouwbare en actuele informatie.</p>
<p>Distelbrink, M., Gruijter, M. de, & Oudenampsen, D.: Effecten van lotgenotencontact</p>	<p>Google</p>	<p>Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)</p>	<p>Deze informatie was nuttig voor het maken van een ontwerpscenario. Dit is een onderzoek waarbij er is nagegaan wat het effect is van lotgenotencontact.</p> <p>Dit onderzoek komt vanuit het Verwey-Jonker instituut. Het is een betrouwbare bron, omdat er alleen</p>

			wetenschappelijke publicaties worden geplaatst. De bronnen zijn controleerbaar. De auteurs hebben meerdere wetenschappelijke onderzoeken gedaan. De bronnen die de auteurs hebben gebruikt zijn volledig.
Nederlands Jeugdinstituut: Behavioral Parent Training Groningen – groep (BPTG-G)	Google – Nederlands Jeugdinstituut	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op de databank van het NJI zijn effectieve interventies te vinden. Deze kunnen worden geraadpleegd voor het vormgeven van een ontwerpscenario. Het NJI is een betrouwbare bron. De informatie is controleerbaar en is voorzien van literatuur. De informatie is goed onderbouwd en is toepasbaar. Er staan ook contactgegevens bij. Het is een transparante website.
Nederlands Jeugdinstituut: Incredible Years	Google – Nederlands Jeugdinstituut	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Voor ons ontwerp hebben wij een interventie gevonden die aansluit op ons idee. De koppeling die wij dan naar deze bestaande interventie willen maken, is om ons ontwerp te versterken. Deze bron is nuttig geweest omdat het een betrouwbare bron is. Het NJI doet onderzoek op de effectiviteit van interventies en onderbouwd ook waarom een

			interventie wel of niet effectief is. Deze bron/interventie sluit aan op de doelgroep en de centrale vraag.
Nederlands Jeugdinstituut: Wat is werkzaam?	Google – Nederlands Jeugdinstituut	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op de website staat uitgelegd wat effectieve interventies zijn. De algemeen werkzame factoren en de kernelementen zijn uitgelegd.
Nederlands Jeugdinstituut: Wat werkt bij het versterken van eigen kracht?	Google- Nederlands Jeugdinstituut	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Om aan te duiden waarom empowerment en eigen kracht bevorderen belangrijk is, hebben wij dit versterkt met een bron wat dit ook bewijst met onderzoeken. Waarom wij een bron hebben gekozen van het NJI en waarom het jaartal langer dan 5 jaar geleden is.
Yperen, T. van, Steege, M. van der, Addink, A., & Boendermaker, L.: Algemeen en specifieke werkzame factoren in de jeugdzorg: Stand van de discussie	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Om de werkzame factoren te onderbouwen met de juiste koppeling, hebben wij de werkzame factoren met uitleg opgezocht op de website van het NJI. Deze is ook gericht op het stukje jeugdzorg. Dit is een bron dat voor het laatst aangepast is in 2010. Dit is dus het meest recent. Wanneer er veranderingen komen in bijvoorbeeld wetgeving of beleid, worden stukken zoals deze aangepast. Er zijn tot nu toe geen veranderingen,

			daarom vinden we deze bron ondanks de publicatiedatum nog steeds betrouwbaar.
OBIC: Wie zijn wij?	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Om aan te duiden waarom de werkzame factor professionaliteit vervuld wordt, hebben wij de achtergronden opgezocht van de sociaal werkers van OBIC. Onder het kopje ‘Wie zijn wij?’ hebben wij deze informatie gevonden.
Greenspace Mental Health: Child Outcome Rating Scale	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	De Child Outcome Rating Scale kwam in in het boek van ‘Het gezin centraal’ voor. Deze was echter niet uitgelegd en daarom hebben wij dit apart op het internet opzocht. Onze interventie bevat een uitvoering wat lijkt op deze methode en deze bron hebben wij daarom dan ook gebruikt als inspiratie om ons idee vorm te geven. Greenspace Mental Health gebruikt technologie en data om de manier te verbeteren waarop geestelijke gezondheidszorg wordt benaderd, gemeten en geleverd. Het Meetplatform stelt aanbieders van geestelijke gezondheidszorg en organisaties in staat om consistente evidence-based te meten in hun praktijk.

Nederlands Jeugdinstituut: De rol van de Centra voor Jeugd en Gezin bij de versterking van de pedagogische civil society.	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op de website staat op welke manier het netwerk kan bijdragen aan de PCS.
Nederlands Jeugdinstituut: D205: Problemen in de loyaliteit van jeugdige aan ouder	Google	Vakliteratuur (boeken, artikelen, overheid, rapporten)	Op deze website staat beschreven wat het loyaliteitsconflict is en op welke manier kinderen loyaal zijn naar hun ouders.
Shuttershock: Smiley face satisfaction emoticon happiness smile feedback scale.	Google	Audiovisueel (geluid, video, afbeeldingen)	Op deze website staat een afbeelding die aansluit bij ons idee over hoe de smileyborden eruit komen te zien.
OBIC: De Vorm	Google	Audiovisueel (geluid, video, afbeeldingen)	Op deze site staat een afbeelding van de stappen van het OBIC-traject. De afbeelding laat duidelijk zien uit welke fases, stappen en sessies het traject bestaat.

Daarnaast hebben we ook gekeken naar de criteria die relevantie en betrouwbaarheid aantonen. Bij elke bron hebben we gelet op het volgende:

- Betrouwbaar: Is de auteur van deze bron een deskundige? Wat is de functie van deze persoon? Heeft de auteur meer geschreven over het onderwerp?
- Juistheid: Bevat de bron feiten of meningen? Zijn deze onderbouwd, komt de informatie overeen met hetgeen dat in andere bronnen staat, zijn er bronnen die dezelfde feiten vermelden? Is de bron toepasbaar, voldoet de informatie aan de informatiebehoefte?
- Volledigheid: Is er een overzicht van gebruikte bronnen? Worden alle invalshoeken benaderd?
- Actualiteit: Hoe recent is de informatie? Is de informatie nog geldig of is deze verouderd/zijn er inmiddels nieuwe inzichten over het onderwerp?

In eerste instantie hebben we gekeken naar de meest actuele literatuur, niet ouder dan 5 jaar. Bij onderbouwingen waarvan er geen actuele literatuur te vinden was, hebben we wat oudere bronnen gebruikt.

- Controleerbaarheid: Is de informatie voorzien van verwijzingen of literatuuropgaven? Zijn deze bronnen uit de literatuuropgaven zelf gelezen om te zien of de informatie klopt en zijn we het eens met deze interpretatie?

Door het beantwoorden van deze vragen, konden we conclusies trekken over het gebruik van de bronnen in dit ontwerp.

7.8 Bijlage 8: Feedbackverwerking

In deze bijlage wordt weergegeven welke feedback we hebben ontvangen en hoe wij op basis van een kritische beoordeling van de ontvangen feedback verantwoordelijk hoe we de feedback hebben verwerkt. Over het algemeen beoordeelden we de feedback als zeer belangrijk. Bepaalde stukken in het ontwerp waren namelijk niet voldoende onderbouwd. Ook konden we concreter zijn. De feedback heeft ons nieuwe inzichten gegeven, wat ervoor zorgde dat wij tot een beter ontwerp konden komen. Hieronder zal de feedback(verwerking) per hoofdstuk worden toegelicht.

Feedback op de vraagdefinitie

In de vraagdefinitie werd in eerste instantie veel geschreven vanuit het perspectief van OBIC. Bij het uitleggen van de vraag/behoefte van de doelgroep, kregen we de feedback dat we de visie en missie genuanceerder konden uitleggen. We schreven bijvoorbeeld: ‘De ouders die bij OBIC begeleid worden, hebben de behoefte dat hun kinderen, maar ook de ouders zelf zich gezien, begrepen en geliefd voelen.’ Hierop kregen we de feedback dat het de vraag is of dit daadwerkelijk de behoefte van de ouders is wanneer we dit aan hen zouden vragen. Dit vonden we goede feedback, omdat het inderdaad vanuit het perspectief van OBIC werd beschreven, zonder dat we onderzoek hadden gedaan naar de doelgroep. We hebben dit gedeelte dan ook aangepast. We hebben naar literatuur gezocht waarin de behoefte van de doelgroep naar voren komt en we hebben uiteindelijk ook de mening meegenomen van de ouders die we hadden gesproken.

Feedback op de doelen

In eerste instantie hadden we de doelen als volgt geformuleerd:

- Intern doel: OBIC kan ouders van kinderen (6 t/m 14 jaar) met ADHD en autisme inzicht geven in de problematiek en dynamiek waarvan zij deel uitmaken.
- Extern doel: OBIC kan het ontwerp bij het OBIC-traject inzetten om ouders van kinderen (6 t/m 14 jaar) met ADHD en autisme inzicht te geven in de problematiek en dynamiek waarvan zij deel uitmaken.

We kregen hierbij de feedback dat de doelen redelijk duidelijk waren, maar dat er een aantal aanpassingen van belang was. Zo konden we het externe doel koppelen aan de visie en missie van OBIC. In de aanleiding werd al uitgelegd wat de missie en visie van OBIC is, dus we konden dat meteen koppelen aan het extern doel. Hierdoor wordt het inzichtelijk voor de lezer dat het doel is opgemaakt aan de hand van de visie en missie van OBIC en dat het niet zomaar uit de lucht is komen vallen.

Feedback op centrale begrippen

In de doelen wordt het woord ‘inzicht’ gebruikt. Dit woord hadden we onder het kopje ‘centrale begrippen kort uitgewerkt’ uitgewerkt. We kregen hierbij de feedback dat we de

uitleg konden koppelen aan literatuur. We hadden het namelijk alleen uitgelegd aan de hand van de gedachtes van de opdrachtgever, persoonlijke communicatie. Door het te onderbouwen met literatuur, zou de uitleg worden versterkt. Daarnaast kregen we de feedback dat we de begrippen problematiek en dynamiek ook moesten uitwerken. Dit hebben we uiteindelijk dan ook gedaan aan de hand van meerdere bronnen. We vonden de feedback erg belangrijk, omdat we nog niet precies wisten wat er verwacht werd. Ook vonden we zelf al dat we concreter konden zijn. We vonden het belangrijk dat het voor degene die dit ontwerp leest, duidelijk is wat we met onze doelen en termen bedoelen.

Feedback op de centrale vraagstelling

De centrale ontwerp vraag was eerst het volgende: ‘Hoe kan OBIC ouders van kinderen (6 t/m 14 jaar) met ADHD en autisme inzicht geven in de problematiek en dynamiek waar ze deel van uitmaken?’ We kregen hierbij de feedback dat we nog concreter moesten zijn in wat er wordt bedoeld met inzicht geven aan de ouders. Wat eigenlijk het doel was, was dat de ouders hun eigen aandeel in gaan zien. Dit hebben we dan ook verwerkt in de doelen en de vraagstelling.

Feedback op de deelvragen

In het begin hadden we de deelvragen als volgt geformuleerd (waarbij we feedback kregen van de leerwerkplaatsbegeleider):

- Wat zijn wensen, verwachtingen en eisen vanuit betrokkenen waaraan het ontwerp moet voldoen?
Feedback: Deze deelvraag wordt beantwoord door de laatste drie deelvragen. Deze deelvraag kan daarom daarna volledig beantwoord worden.
- Welke verschillende ontwerp scenario's zijn er voor het ontwerp?
Feedback: Deze deelvraag moet als laatst uitgewerkt worden. Met behulp van de analyse kan antwoord worden gegeven op de andere deelvragen.
- Welke opvoedvaardigheden zijn van belang voor kinderen met ADHD en autisme?
Feedback: Deze deelvraag kan meer geconcretiseerd worden, gaat het hier om inzicht in gezinsdynamieken of patronen in de omgang met kinderen in gezinnen met kinderen met ADHD en autisme?
- Wat is de problematiek en dynamiek waarvan de ouders deel uitmaken?
- Op welke manier kun je ouders bewust maken dat ze onderdeel zijn van het probleem zonder dat ze zich beoordeeld voelen?
Feedback: Deze deelvraag lijkt op de hoofdvraag, wat is het verschil?

Deze feedback namen we mee om onze deelvragen opnieuw te formuleren. We vonden het erg lastig om deelvragen te bedenken, omdat de stappen van de methodische cyclus al richting

gaf aan ons ontwerp. We kwamen er later in een gesprek met de leerwerkplaatsbegeleider achter dat we de deelvragen ook konden laten voortvloeien vanuit deze stappen van de methodische cyclus (vraagdefinitie, Programma van Eisen, ontwerpscenario's, concept ontwerp en definitief ontwerp). Uiteindelijk hebben we er dan ook voor gekozen om de deelvragen zodanig op te stellen dat elke deelvraag aansluit bij de stap uit de methodische cyclus. Als alle deelvragen dan beantwoord zijn, krijg je het ontwerp. De laatste deelvraag is dan ook meteen de centrale vraagstelling.

Feedback op de stakeholdersanalyse

In de stakeholdersanalyse kwam het volgende naar voren: wat stakeholders zijn, wie stakeholders zijn in dit ontwerp, wat hun belangen zijn. Daarnaast was er een krachtenveldanalyse opgesteld. We kregen als feedback van de leerwerkplaatsbegeleider dat wij goed hadden uitgelegd wie de stakeholders zijn. We kregen wel de feedback dat we moesten onderbouwen hoe we tot de keuze zijn gekomen om de stakeholders te verdelen in primaire en secundaire stakeholders. Uiteindelijk hebben we dan ook aan de hand van literatuur uitgelegd hoe je stakeholders kunt verdelen over primaire en secundaire stakeholders. Verder kregen we de feedback dat het goed was dat we de belangen van de verschillende stakeholders schematisch uitgewerkt hadden. Hierbij kregen we wel de feedback dat de belangen van de stakeholders niet goed waren onderbouwd. Dit hebben we dan ook aangepast, omdat we het belangrijk vinden dat we onze informatie wel kunnen onderbouwen met feiten. We hadden in de stakeholdersanalyse ook een belangenmatrix opgesteld, waarin werd uitgelegd hoeveel belang elke stakeholder zou hebben bij ons ontwerp. De leerwerkplaatsbegeleider gaf aan dat dit niet erg van belang was en dus weggelaten kon worden. Dit hebben we dan ook gedaan, omdat we alleen relevante en nuttige aspecten willen vermelden in onze analyse.

Van een medestudent kregen wij de feedback dat de belangen concreter uitgelegd konden worden. Toen het belang van OBIC in eerste instantie werd uitgelegd, stond er in de tekst dat de begeleiding van OBIC makkelijker zou verlopen als zij gebruik zouden maken van het ontwerp. Het was niet duidelijk genoeg hoe de begeleiding makkelijker zou verlopen. Deze feedback hebben wij meegenomen en we hebben concreet uitgelegd op welke wijze het ontwerp de begeleiding voor OBIC makkelijker zou kunnen maken. Ook toen het belang van de ouders werd uitgelegd, moest concreet uitgelegd worden waarom meer inzicht krijgen van belang zou zijn voor de ouders. Ook moest dit goed onderbouwd worden aan de hand van literatuur. Een andere medestudent vond dat de belangen van de kinderen goed werden uitgelegd en onderbouwd waren. Over de krachtenveldanalyse kregen we ook positieve feedback. Het vormt een goede basis voor het ontwerp, omdat het ook de belangen van de stakeholders in kaart brengt. Het is dan ook van belang om concreet uit te werken en te onderbouwen. We hebben alle feedback meegenomen, omdat we een goede analyse wilden maken.

Feedback op de projectaanpak

We hadden in de projectaanpak eerst uitgelegd wat er nog gedaan moest worden. We kregen alleen van de medestudenten de feedback dat het wel goede aspecten waren, maar dat er ook per stap uitgelegd moest worden wat we hebben gedaan. Ook vonden de medestudenten het belangrijk dat we gingen benoemen met wie, hoe en wanneer we contacten hebben gelegd. Dit hebben we dan ook verwerkt in de projectaanpak. We vonden het zelf ook belangrijk dat degene die dit ontwerp leest, precies weet welke stappen er zijn ondernomen om tot het ontwerp te komen. Verder kregen we de feedback dat we de afspraken apart konden noemen, zodat de projectaanpak overzichtelijk blijft. Dit hebben we dan ook gedaan.

Feedback Programma van Eisen

Feedbackformulier met feedbackvragen	Feedback
Zijn de eisen, wensen, voorwaarden en beperkingen duidelijk?	Het is nog niet helemaal duidelijk, omdat er nog veel informatie nodig is van de stakeholders. Dit moet nog gedaan worden.
Is er samenhang tussen de eisen, wensen, voorwaarden en de ontwerpbeperkingen?	Er is voldoende samenhang. Maak de eisen, wensen, voorwaarden en ontwerpbeperkingen concreet. Ga in gesprek met de stakeholders om hier meer informatie over te krijgen. Bij de randvoorwaarden kan je onderzoek gaan naar passende wetgeving om het wat concreter te maken.
Zijn de eisen, wensen, voorwaarden en ontwerpbeperkingen navolgbaar beschreven?	PvE geeft een richting, maar het is nog niet duidelijk waar jullie naar toe willen. Zorg ervoor dat het PvE een opzet geeft, waaruit de ontwerpscenario's kunnen voortvloeien. Daarnaast hebben jullie nog geen bronnen gebruikt om bepaalde stukken te onderbouwen. Dat zouden jullie nog kunnen toevoegen, zodat het navolgbaar is.

We vonden het erg lastig om de aspecten van het PvE van elkaar te onderscheiden. Naar ons idee leek het allemaal op elkaar, maar door de feedback is het duidelijker geworden wat er in een PvE moet staan. We hebben het PvE dan ook aangepast en concreet beschreven naar aanleiding van de gesprekken met de stakeholders.

Feedback op de ontwerpscenario's

Er werden in totaal drie ontwerpscenario's gepresenteerd:

- Video met uitleg en netwerkvergroting
- Spiegelbeeld-intake
- Praatgroep met ouders

We kregen de feedback dat er bij alle scenario's belangrijke punten waren en dat het goed aansloot op de Pedagogische Civil Society. Het was dan ook een idee vanuit de feedback om de drie ontwerpscenario's samen te voegen, omdat ze alle drie van waarde konden zijn. De vragen die we hadden opgesteld om feedback te krijgen van de medestudenten en de leerwerkplaatsbegeleider, waren het volgende:

- Welke scenario vinden jullie het beste aansluiten bij de ontwerpvraag?
- Vinden jullie dat de ontwerpscenario's leiden tot het versterken van de PCS?

De feedback staat in het schema hieronder weergegeven.

Ontwerpscenario	Feedback van medestudenten en leerwerkplaatsbegeleider
Video met uitleg en netwerkvergroting	Het is een leuke manier om ouders in contact te laten komen met ouders die ervaringsdeskundigen zijn. Hierdoor zullen de ouders zich niet beoordeeld voelen. Ook kunnen de ervaringsdeskundige ouders tips geven aan de ouders die het OBIC-traject volgen.
Spiegelbeeld- intake	OBIC werkt vooral met ouders en hun aanpak is ouder-gericht. Het is dus goed dat er bij deze ontwerpscenario ook wordt gedacht aan de kinderen. Het gaat namelijk ook om het welbevinden van het kind, dus het kan belangrijk zijn om hen hier ook bij te betrekken. Daarnaast zijn kinderen loyaal naar hun ouders. Houd er dus rekening mee dat zij de vragen sociaalwenselijk zouden kunnen beantwoorden. Denk na over hoe jullie dit naar voren kunnen brengen en hoe jullie ervoor kunnen zorgen dat de kinderen eerlijk antwoord zullen geven.
Praatgroep met ouders	Dit kan je zien als uitbreiding van het netwerk. Dit is een vorm van versterking van de PCS. De medestudenten vonden dit een goed ontwerpscenario, omdat het volgens hen het fijnst is als ouders met elkaar in gesprek kunnen gaan over de problemen die zij ervaren.

Daarnaast hadden we ook aan de opdrachtgever een aantal feedbackvragen gesteld:

- Sluiten de ontwerpscenario's aan bij de vraag die de opdrachtgever heeft?
- Leiden de ontwerpscenario's tot voldoende inzicht voor de ouders?
- We kregen van onze medestudenten de feedback dat wij onze ontwerpscenario's konden samenvoegen tot een definitief ontwerp. Wat vind jij hiervan?

Als feedback van Marnix van Rossum kregen we te horen dat we goed na hadden gedacht over hoe we vorm zouden geven aan het ontwerp. Bij ontwerpscenario 1 vond hij het goed dat er is nagedacht over de werkrelatie tussen hulpverlener en de cliënt. Dit scenario zorgde ervoor dat de werkrelatie niet in gevaar zou komen. Bij ontwerpscenario 2 vond hij dat het een goede manier is om inzicht te krijgen in de gezinssituatie, voornamelijk vanuit het perspectief van het kind. Wel zouden we hierbij moeten opletten dat we de juiste vragen stellen aan de kinderen. De vragen moeten namelijk niet te confronterend zijn voor het kind en het zou niet moeten zorgen voor een loyaliteitsconflict. Bij ontwerpscenario 3 kregen we

de feedback dat het een nadeel zou kunnen zijn dat ouders zich niet kwetsbaar durven op te stellen, maar het zou wel zorgen voor erkenning.

Verder gaf Marnix van Rossum nog tips mee die wij uiteindelijk hebben verwerkt in het definitieve ontwerp. Zo gaf hij aan dat de praatgroep voor de ouders een gratis informatieavond voor de ouders zou kunnen worden, vooraf aan het OBIC-traject. Tijdens deze informatieavond worden ouders uitgenodigd die hun ervaringen met elkaar kunnen delen. Hierbij raadde hij ons aan om tijdens de informatieavond een video te laten zien aan de ouders over de opvoeding. De video met uitleg en netwerkvergroting zou dan gedekt zijn. Daarnaast gaf hij aan dat de spiegelbeeld oefening tijdens de intake zou kunnen plaatsvinden met alleen de kinderen. De uitkomsten zouden dan besproken kunnen worden met de ouders.

We vonden deze feedback, samen met de feedback van de medestudenten en leerwerkplaatsbegeleider, erg belangrijk. We hebben alle feedback dan ook meegenomen voor het definitieve ontwerp. Het definitieve ontwerp hebben we uiteindelijk ook nog laten zien aan Marnix van Rossum. Hier was hij positief over. Hij vond dat het ontwerp zou kunnen worden toegepast in het begeleidingstraject. Voor ons was het belangrijk dat ons ontwerp zou aansluiten bij de vraagstelling, de wensen en behoeften van de ouders en dat het ontwerp zou bijdragen aan het versterken van de PCS. Door de ontwerpscenario's aan elkaar te koppelen, kwamen we tot een ontwerp dat beter aansluit bij de vraagstelling. De feedback van de leerwerkplaatsbegeleider was ook van belang. Door deze feedback kregen we een bevestiging dat het ontwerp aansluit bij het versterken van de PCS. We hebben bij het ontwerp zo veel mogelijk gedacht aan het aansluiten bij de wensen en behoeften van de betrokkenen.